

Lokalförsörjningsplan 2024

Planering för perioden 2025-2024, med utblick till 2040

Version 2, reviderad 2024-05-14

Underlag till budget- och investeringsplan 2025

Källa: bilden är hämtad ur Förstudierapport ny gymnasieskola

Sammanfattning	4
Inledning.....	7
Utgångspunkter – Nuläge	9
Kommunens vision och mål.....	9
Lokaler – befintliga resurser.....	10
Framtida utveckling	15
Översiktsplanering.....	15
Befolkningsprognos.....	17
Omvärldsanalys.....	19
Effekter på kommunens lokalbehov	21
Fokus för strategisk lokalförsörjning.....	23
Ekonomi.....	23
Samnyttjande.....	23
Risker och prioriteringar.....	24
Nämndernas lokalbehov	27
Förskola.....	28
Grundskola och anpassad grundskola.....	32
Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.....	38
Vuxenutbildningscentrum	41
Särskilt boende inklusive korttidsplatser	42
LSS-boende (lagen om stöd och service)	45
Övriga lokaler för daglig verksamhet, hemtjänst, mm	48
Lokaler för sociala ändamål.....	51
Lokaler för kultur och rekreation	53
Idrotts- och fritidslokaler.....	56

Administrativa lokaler	60
Övriga verksamhetslokaler - Räddningstjänsten.....	61
Förslag till lokalförsörjningsplan.....	62

Sammanfattning

Framtida behov av verksamhetslokaler kommer att påverkas av:

- Den demografiska utvecklingen med åldrande befolkning
- Utveckling av nya arbetssätt och ny teknik
- Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet
- Förändrade värderingar och förväntningar

Den 31 december 2022 hade Enköpings kommun 47 848 invånare. Enligt befolkningsprognos ska Enköpings kommun ha cirka 55 000 tusen invånare år 2033 och cirka 61 200 år 2040. Ökningen är störst i åldern 80+.

Den kommunala verksamheten nyttjar idag 311 000 kvadratmeter lokalyta och omsättningen är 395 miljoner kronor. Befolkningstillväxten medför ökat behov av verksamhetslokaler och innebär utmaningar både gällande utbyggnad av skollokaler och stödjande boendeformer av olika slag, samt ökar efterfrågan på fritids-, idrotts- och kulturaktiviteter. Det är viktigt att följa var bostadsbyggande sker eftersom det påverkar placering av exempelvis grundskolor.

Investeringsnivån i kommunen behöver hållas på en långsiktigt hållbar nivå. Ökade driftkostnader som investeringar medför, behöver inrymmas inom kommunens finansiella mål. Kommunens hyreskostnader kommer på sikt att öka både genom att den växande befolkningen ger behov av mer lokaler än idag och på grund av att nybyggda eller nyrenoverade lokaler generellt kostar mer än äldre lokaler. Ett systematiskt arbete pågår för att få ner hyreskostnader genom bättre samverkan och högre nyttjandegrad i kommunens lokaler. Det behövs även en samordning med långsiktig underhållsplanering och den långsiktiga fastighetsstrategin.

Lokalförsörjningsprocessen ska också samverka med utvecklingsområden såsom bostadsförsörjningsprocessen, planberedskap i samhällsbyggnadsprocessen, målsättningar inom hållbarhet, och de långsiktiga ekonomiska planen som sätter ramar för kommunens ekonomiska utrymme.

Utifrån lokalbehovsplaner, befolkningsprognos, med mera, föreslår verksamhet fastighet nedanstående planering. Observera att omprioritering har gjorts från nämndernas lokalbehovsplaner.

Vid ändrade förutsättningar revideras planen. Den här aktuella versionen avser planeringsinriktning som stöd för prioritering till investeringsplanen.

Figur 1: Verksamhet för fastighets förslag till omprioriterade investeringar till och med 2033

ENHET	TOTAL KAP	ERSÄTTNING	KAP-ÖKNING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
RIPANS FÖRSKOLA, VÄSTRA E.	144	100	44	2025	Beslutad. Byggnation pågår.
STORSKOGENS FÖRSKOLA	144	120	24	2026	Beslutad. Upphandling pågår.
SKOLSTA FÖRSKOLA	120	67	53	2027	Beslutad. Upphandling vt-24.
NY FÖRSKOLA, ERSÄTTNING ENÖGLA	144	120	24	2028	Tillfälligt bygglov. Förstudie 2024.
SLOTTET, SALNECKE	120	60	60	2029	Förstudie 2024.
ÖRSUNDSBROSKOLAN, EVAKUERINGSPAVILJONG	275	275	0	2024	Tillfällig evakueringslösning. Upphandling klar.
BERGVRETENSKOLAN, KÖK	oförändrad	-		2025	Förstudie pågår.
NYBORG HUS C FÖR KORSÄNG	200	0	200	2025	Förstudie pågår.
NY GRUNSKOLA, LILLSIDANSKOLAN	850	550	300	2026	Beslutad. Byggnation pågår.
ÖRSUNDSBROSKOLAN	760	500	260	2027	Beslutad.
SKOLSTASKOLAN (GAMLA FÖRSKOLAN)	50	0	50	2028	Förstudie 2024/25.
BERGVRETENSKOLAN	325	0	325	2029	Förstudie pågår.
HUMMELSTASKOLAN	100	50	50	2030	Förstudie 2024/25.
NY GYMNASIESKOLA	1600	1200	400	2024	Beslutad. Byggnation pågår.
SÄRSKILT BOENDE 1	80		80	2028	Tidigt skede, förstudie 2024.
SÄRSKILT BOENDE 2	80		80	2031	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
LSS-BOENDE ÅKERSBERG	6		6	2024	Beslutad. Byggnation pågår.
LSS-BOENDE A	6		6	2027	Tidigt skede, förstudie 2024.
LSS-BOENDE B	6		6	2030	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
LSS-BOENDE C	6		6	2033	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
SJUKSKÖTERSKELOKAL				2024	Tillträde i början av 2024.
DAGLIG VERKSAMHET	1+1		Ja	2024	Avtalshantering pågår.
DAGLIG VERKSAMHET	1-4			2025	Avtalshantering pågår.
HEMTJÄNST ENÖGLA		Ja	ja	snarast	Osäker tidplan. Lokalsök pågår.
HEMTJÄNST GLÄNTAN		Ja	ja	snarast	Osäker tidplan. Lokalsök pågår.
MISSBRUKSBOENDE	5		5	2027-40	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.

NY FRITIDSGÅRD I VÄSTRA ENKÖPING		Ja		2026	Upphandling pågår.
NY FRITIDSGÅRD I ÖRSUNDSBRO		Ja		2027	Beslutad.
JOAR BLÅ, MUSEUM, TURISTINFO		Ja			Beslutad.
LOKALUTRYMME FÖR BOKAUTOMATER			Ja	2028	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
LÅS & LARM FÖR ÖKAT SAMNYTTJANDE	-	-	-	2028-33	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
C-PAVILJONGEN, ENAVALLEN		Ja		2024-27	Projektering klar.
PERSONALHUB MM, ÖRSUNDSBRO		Ja	Ja	2024-27	Projekteringsfas.
VÄSTERLEDENS AKTIVITETSCENTER		Ja	Ja	2026	Byggnation pågår.
UTVECKLING AV BAHCOHALLEN			Ja	2024-27	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
NY SPORTHALL			Ja	2028-33	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
MULTIHALL				2031	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
NYTT KOMMUNHUS, INHYRNING	-	-	-	2025	Byggnation pågår.
RÄDDNINGSTJÄNST BEFINTLIG LOKAL		Ja		2024-27	Förstudie pågår.
RÄDDNINGSTJÄNST UTBILDNINGSLOKAL		Ja		2024-27	Förstudie pågår.

Inledning

Enligt kommunens "Policy för lokalförskörning" (KS2017/743) eftersträvar det lokalstrategiska arbetet en hög lokaleffektivitet och god ekonomisk hushållning av de gemensamma resurserna. Detta görs genom att arbeta för ändamålsenliga lokaler till lägsta kostnad över tid, där kostnad och nytta är i balans.

Syftet med kommunens lokalförskörningsplan är att beskriva framtida behov av verksamhetslokaler på kort och lång sikt. Grunden för lokalförskörningsplanen är hur befintliga lokaler nyttjas, hur kommunen växer, hur framtida verksamhetsförändringar (exempelvis nya arbetssätt) förväntas ändra nyttjandet av lokaler, samt strävan att uppnå balans mellan funktion och långsiktigt hållbar ekonomi. Tillsammans med kommunens översiktsplan, strategiska planeringsdokument, och årliga befolkningsprognoser, skapar planen en helhetsbild för att kunna tillgodose rätt lokaler, i rätt tid och på rätt plats. Planen är ett underlag och prioriteringsstöd till den årliga budget- och planeringsprocessen.

Lokalförskörningsplanen sammanfattar per ämnesområde förvaltningarnas lokalbehovsplaner, där deras behov av verksamhetslokaler redovisas för de kommande tio åren. I lokalförskörningsplanen ingår verksamhetslokaler för kommunal verksamhet samt upplevelsenämndens större markanläggningar. Socialförvaltningens behov av lägenheter för sociala behov ingår inte.

Lokalförskörningsplanen ska dessutom lyfta eventuella behov av prioriteringar mellan åtgärder, eller i tid. Lokalbehovsplaner lyfter nämndens behov, och åtgärdsförslagen har i vissa fall mer karaktären av önskemål än behov. Strategisk lokalförskörning ska se till kommunkoncernen i sin helhet, innebär att endast tydligt motiverade projekt föreslås och att tidplaner kan vara justerade utifrån när behovet uppstår, samt kommenterar behov av planberedskap när motsvarande verksamheter i privat regi förväntas öka och kan komma att efterfråga tomtmark. Därför är de projekt som föreslås i lokalförskörningsplan inte identiska med nämndernas lokalbehovsplaner. Eventuella justeringar förklaras och motiveras i texten.

Planeringen uppdateras löpande under arbetsåret. Exempelvis när ny befolkningsprognos kommer finjusteras färdigställandeår för projekten, vid avstämningar mellan projekt och ekonomisk rapportering, innan nästa lokalförskörningsplan är färdig. Det kan också uppstå akuta lokalbehov som inte kunnat förutses, utanför lokalförskörningsplanen, exempelvis när allvarliga skador uppstår på fastigheter eller när kundsituationen hastigt ändras inom omsorgsverksamhet. Planen ska ses som ett planeringsverktyg och inte ett löfte att en ny enhet kommer stå klar ett visst år.

Utgångspunkter – Nuläge

Kommunens vision och mål

Enköpings vision 2030

Visionen är ”Enköping är inspirerande med en livsmiljö där alla kan utveckla sitt allra bästa jag”. Visionens tre inriktningar har bärighet på lokalbehovet:

- *Självklar livskvalitet*: Bästa möjliga livskvalitet eftersträvas oavsett ålder, samt delaktighet och inflytande. Livskvalitet inkluderar utbildningslokaler från förskola till vuxenutbildning som möjliggör och bidrar till livslångt lärande, och lokaler såsom särskilda boenden och äldreboenden som bidrar med trygg omvårdnad i livets olika skeenden. Bibliotek bidrar till att invånare utvecklas mot delaktighet och inflytande, och till livslångt lärande.
- *Attraktivast i regionen*: Innebär bland annat att erbjuda lokaler som möjliggör ett rikt och kreativt kultur- och fritidsliv med spännande mötesplatser.
- *En hållbar omvärldsaktör*: Kommunen hushållar med mark- och materialresurser genom att planera så yteffektiva lokaler som möjligt. Exempelvis eftersträvas samnyttjande av ytor så långt det är möjligt. Klimatpåverkan minimeras genom miljövänliga materialval och energisnåla byggnader, liksom geografisk placering av tomter för kommunal service i lägen som uppmuntrar till användning av kollektivtrafik.

Kommunfullmäktiges långsiktiga plan 2024–2027

På en övergripande nivå är det kommunfullmäktiges långsiktiga plan som styr och prioriterar utvecklingen. Den övergripande målbilden är att tillsammans skapa en tryggare kommun som vi är stolta över att bo och verka i, vilket görs genom mål om samhörighet, självständighet och stolthet.

Planens fyra fokusområden för att möta framtiden, har bärighet på lokalbehovet:

- *Ökat fokus på barn och unga*: Lokaler till förskola och skola, och det utbud som upplevelseförvaltningen erbjuder barn och unga med idrottshallar och anläggningar, kulturskola, bibliotek, fritidsgårdar och stöd till föreningsliv, bidrar till att skapa trygg uppväxt oavsett familjens socioekonomiska status.

- *Kompetensförsörjning:* Lokaler för komvux, svenska för invandrare (sfi) och yrkesutbildningar bidrar till kompetensförsörjning inom såväl kommun som privat sektor. För att vara en attraktiv arbetsgivare, behöver kommunens lokaler erbjuda en god arbetsmiljö.
- *Näringsliv:* Kommunens lokalförsörjning fokuserar på lokaler för verksamheter i egenregi, men i tidiga skeden (översiktlig samhällsplanering och detaljplaneläggning) bevakas att mark avsätts för samhällsservice även på privatägd mark.
- *Brott mot välfärden:* Lokaler planeras generellt för att vara säkra och trygga och därmed minska möjligheter till mindre brott såsom skadegörelse.

Hållbarhet

Enköpings kommun ska vara en hållbar omvärldsaktör där ekologisk hållbarhet vävs in med social och ekonomisk hållbarhet på ett självklart sätt. Enköping är en del av "Viable Cities", städer i Europa som satsar på att bli klimatneutrala 2030. Lokalförsörjningsprocessen ska stödja detta arbete.

Inom social hållbarhet är säkerställande av mark för samhällsservice i den översiktliga och tidiga samhällsplaneringen, en grundförutsättning. Det är viktigt att kommunen inte bara planerar för de investeringar man avser att göra i byggnationer för verksamheter i egenregi inom planeringsperioden, utan också säkerställer att kommunen har planberedskap för service på längre sikt samt för service som tillhandahålls genom privata aktörer, tex tomter för enskilt drivna förskolor. Placering av enheter görs ur ett hållbart samhällsperspektiv, exempelvis trafikmiljö.

Lokaler – befintliga resurser

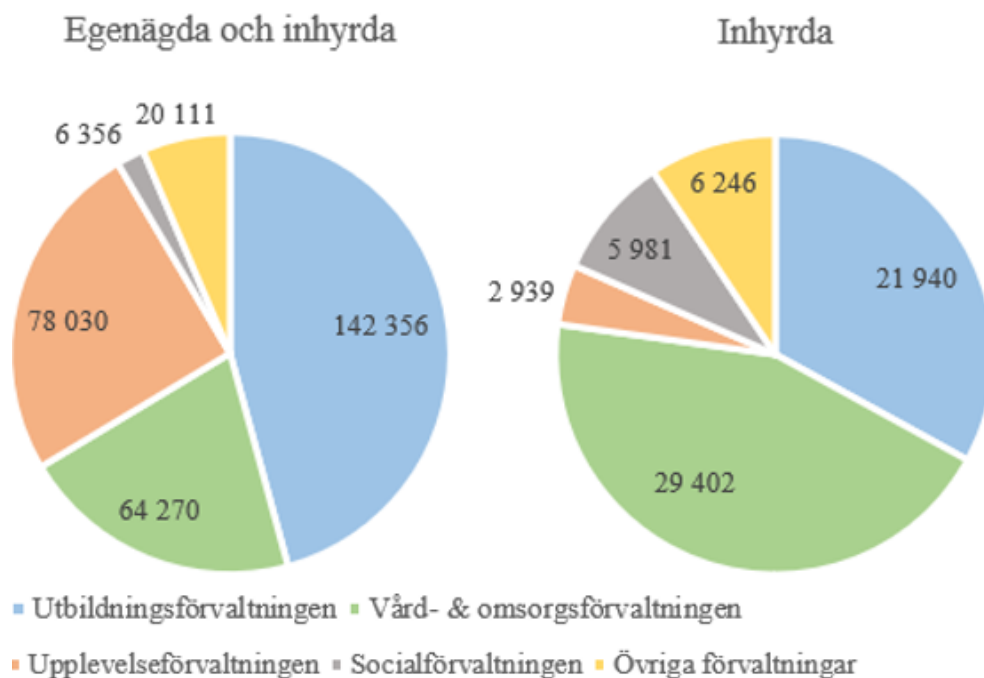
Enköpings kommun har Verksamhet för fastighet, som förvaltar kommunens fastigheter och inhyrningar för kommunala verksamheter.

Hyror och fördelning mellan verksamheter

Den kommunala verksamheten omfattar lokaler på cirka 311 000 kvadratmeter (vid årsskiftet 2023/2024) med följande fördelning:

- 245 000 kvadratmeter egenägda lokaler (1 073 kr per kvm och år)
- 66 000 kvadratmeter inhyrda lokaler (2 016 kr per kvm och år)

Figur 2: Lokalfördelning per förvaltning, i kvadratmeter

Totalt är omsättningen cirka 395 miljoner kronor för lokalkostnaderna. I omsättningen inkluderas både interna och externa hyresgäster.

Hyra för kommunens verksamhetslokaler är relativt låg i jämförelse med marknadshyror. En förklaring till de låga hyrorna är att många lokaler är avskrivna eller har låga bokförda värden. Det visar att ett nuvarande och kommande underhållsbehov är aktuellt för delar av beståndet.

Hyresutvecklingen kommer på sikt att öka för nya lokaler och underhåll av befintliga lokaler, där hyror för ombyggnationer och nyproduktion hamnar på cirka 1 500–2 000 kronor per kvadratmeter. Samtidigt kommer de initialt högre hyreskostnaderna, när kommunen bygger istället för att hyra in, att minska över tid i och med avskrivningar.

Förväntade kostnadsökningar och kommunens stora investeringsbehov gör att verksamheterna måste arbeta mer med samnyttjande och hög användning av kommunens lokaler så att dessa nyttjas till sin fulla potential. Verksamhet fastighet arbetar också med effektiv förvaltning och att proaktivt förebygga skador och skadegörelse samt genom att satsa på att hålla energikostnaderna nere, för att minska hyreskostnaderna.

Underhåll

För att kunna upprätthålla värdet och ändamålsenligheten på kommunens ägda fastigheter behöver det genomföras en relativt stor insats då en stor del av fastigheterna är byggda på 1960–80-talet. Flera av dem har passerat sin tekniska livslängd och har ett eftersatt underhåll. Det innebär exempelvis högre energiförbrukning, sämre inomhusklimat och arbetsmiljö samt högre driftkostnader. Vidare innebär samhällsutvecklingen sedan 60–80-talet att dessa fastigheter ofta inte passar verksamheternas krav och förväntningar på lokaler som är anpassade för verksamheten som bedrivs. Ur ekonomisk synvinkel kan det vara försvarbart att söka lösningar för att ersätta slitna fastigheter med nya som passar dagens krav bättre samt har lägre energi- och driftskostnader.

Ett utvecklingsarbete pågår gällande underhållsplaner och förtydligande om när en byggnadsteknisk livslängd är nådd. När långsiktigt underhåll genomförs i god tid, minskar vanligtvis behovet av felavhjälpande underhåll. Det pågår även energikartläggningar och genomföranden av energiåtgärder för ett flertal fastigheter.

Tomställda lokaler

När en hyresgäst/förvaltning sagt upp en lokal, benämns lokalen tillfälligt tillhöra kategorien Lokalbanken. Lokalbanken är en kategorisering av objekt som är outhyrda och där beslut ännu inte tagits om vad som ska hända med lokalen. För dessa objekt ska rekommendation om fortsatt hantering tas fram, dvs en bedömning göras av om objektet bör behållas som Särskild lokal (se nedan), kvarstå som planberedskap (vilket innebär att den ska gå tillbaka till markförsörjning), alternativt kan avyttras.

Figur 3: Objekt som hösten 2023 återfinns i kategorin Lokalbanken

OBJEKT	ÅTGÄRDSFÖRSLAG
BRAND STN, FJÄRDHUNDRA	Ej uthyrningsbar, föreslås återgå till markförsörjning. Nämndärende planeras, hanteras av förvaltare.
BRAND STN, GRILLBY	Ej uthyrningsbar. Inom skolfastighet. Föreslås rivas och mark iordningställas som skolgårdsyta. Nämndärende planeras, hanteras av förvaltare.
BRAND STN, ÖRSUNDSBRO	Ej uthyrningsbar, föreslås återgå till markförsörjning. Nämndärende planeras, hanteras av förvaltare.
FD SIMHALL	Ej uthyrningsbar. Föreslås rivas, mark kvarstå inom idrottsfastighet. Nämndärende planeras, hanteras av förvaltare.
FÖRSKOLA, ÖRSUNDSBRO	Ska vara evakueringslokal vid skolbyggnation. Därefter ska lokalen rivas.
GULA VILLAN, GRILLBY	Ej uthyrningsbar. Inom skolfastighet. Kulturfastighet, får ej rivas. Föreslås kategoriseras som Särskild lokal.

Observera att ovanstående är en ögonblicksbild, vilka objekt som ingår uppdateras löpande.

Objekt som beslutats kvarstå i kommunens ägo men saknar hyresgäst, eller har hyresgäst för endast en del av ytan, benämns tillhöra kategorin Särskilda lokaler. Flera av objekten i kategorin är outhyrbara, det vill säga kan inte hyras ut utan att mycket stora resurser läggs ner på dem. En del av objekten i denna kategori är inte formellt sett tomställda, eftersom hyresgäst finnes. Exempelvis två skyddsrum som hyrs av KLF säkerhetsfunktion. Kulturfastigheter kan ha hyresgäst (ofta föreningar), men som inte betalar full hyra. Hit hör också några objekt som hyrs ut till privatpersoner, det vill säga hyrs inte för något kommunalt ändamål, och dessa bör avyttras när hyresgäst väljer att avflytta.

Objekten i Särskilda lokaler ses över regelbundet, för att säkerställa att de hanteras på lämpligt sätt när situationen ändras. För närvarande utreds exempelvis framtida användning och hantering av det så kallade Gymnastikhuset respektive Rosengården.

För att minimera antalet objekt som hamnar i Lokalbanken påbörjas utredning av vad som ska hända med lokalen redan när en förvaltning aviseras att de planerar att säga upp en lokal. Utredning av framtida användning och hantering avseende de lokaler gymnasiet lämnar vid flytt till ny gymnasiebyggnad sommaren 2024, Rådhuset efter befintlig verksamhet flytt till Joar Blå, och planeringen för nuvarande inhyrningar inför förvaltningarnas flytt till det nya kommunhuset hösten 2025 pågår. Den evakueringslösning i form av paviljonger som hyrs in i samband med byggåtgärder på Örsundsbroskolan kommer att avvecklas när de nya lokalerna står klara.

Kostnader för rivning av lokaler ingår inte i investeringsbudget, varför en separat budgetpost måste finnas för dessa kostnader.

Övriga lokaler

Tillfälliga byggnader och paviljonger har varit en temporär lösning för att klara ett ökat behov av skolor och förskolor. I Enköping håller flera av dessa tillfälliga paviljonger på att avvecklas och ersätts med permanenta lösningar.

Pågående utvecklingsarbete

Hyreskostnader kommer att förändras på sikt genom att flera projekt och investeringar blir klara. Arbetet pågår för att få ner kommunens lokalkostnader genom att få bättre samverkan, effektiv ytanvändning och högre nyttjandegrad i kommunens lokaler. Det behövs även en samordning med långsiktig underhållsplanering utifrån verksamheternas långsiktiga behov.

Under 2023 och 2024 är ambitionen att börja arbetet med en långsiktig hållbar fastighetsstrategi. Till vår hjälp har befolkningsprognosen utvecklats med områdesstatistik fram till 2040, för att ge ett mer detaljerat underlag att grunda analysen på. På längre sikt än 10 år bedöms dock prognosen vara mycket osäker, varför inga säkra slutsatser kan dras utan underlaget får ses som indikation på utvecklingen och kompletteras med analys av bostadsplaner och andra påverkande faktorer.

Framtida utveckling

Översiktsplanering

Kommunens översiktsplan är vägledande för all fysisk planering inklusive planering för verksamhetslokaler. Det pågår ett arbete med ny översiktsplanering till 2040. Planeringen fokuserar på hur kommunen ska hushålla med sina resurser och planera för en hållbar markanvändning över tid. Följande geografiska prioritering av bebyggelseutvecklingen lyfts:

- 1) Störst befolkningstillväxt ska ske i Enköping stad, genom att förtäta och omvandla områden för att understöda service som handel och kollektivtrafik.
- 2) Grillby och Örsundsbro fortsätter att växa genom förtätning som understödar service såsom handel och kollektivtrafik.
- 3) Fjärdhundra, Hummelsta, Lillkyrka och Skolsta ska kunna bibehålla service som noder för sitt omland.
- 4) På landsbygden sker förtätning framförallt runt byar, med syfte att förbättra förutsättningarna för att tillgodose service och infrastruktur.

Bostadsutveckling

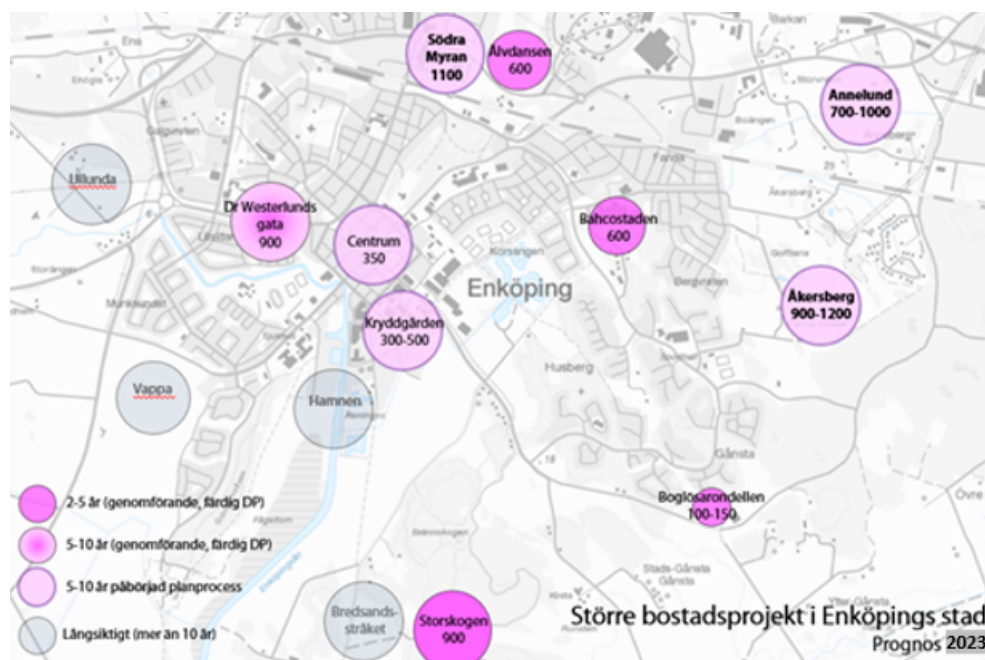
Huvudbudskapet i "Plan för Enköpings stad" är förtätning: vi ska bo fler inom Enköpings stad för att spara på mark, öka underlag för service och kollektivtrafik samt bli mindre bilberoende.

Under 2022 fanns det totalt 22 717 bostäder i kommunen. Av dessa var majoriteten småhus som utgör 49 procent av bostadsbeståndet, medan flerbostadshus utgör 44 procent. Den prognos som finns om bostadsbyggande under nästkommande tio år baseras på uppgifter från byggintressenter i kommunen och samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning om respektive bostadsprojekt. Den faktiska utvecklingen är beroende av konjunktur och andra makroekonomiska faktorer. Osäkerheten i dessa bedömningar måste för närvarande betraktas som mycket stor, särskilt med hänsyn till omvärldsläget. Enligt den senaste bedömningen (våren 2023) är det främst nya bostäder i flerbostadshus som kommer att tillkomma inom Enköping tätort, och fördelningen mellan bostadsrätter och hyresrätter väntas vara ganska jämn. I de mindre

tätorterna och på landsbygden är det främst småhus som väntas byggas, där äganderätt väntas vara den vanligaste upplåtelseformen.

Det händer att ett antal bostäder som inte finns inkluderat i prognosunderlagen, uppförs. Då blir efterfrågan på kommunal service större än beräknat, vilket innebär att det behöver finnas marginal genom så kallad planberedskap eller markreserv för att uppföra ytterligare kapaciteter. Planberedskap behöver finnas även för behov som inte är synliga i prognos, behov bortanför prognosens tidsperiod, och i mycket tidigt planeringsskede (dvs innan behov väcks av ämnesförvaltningar i lokalbehovsplan).

Figur 4: Långsiktig planering av bostadsbyggande i Enköpings kommun, större planerade nybyggnadsområden inom Enköpings tätort

De mörkvioletta markeringarna i kartan ligger närmast i tid (2–5 år) för att bebyggas. Här finns redan färdiga detaljplaner eller planprocesser som kommit långt.

De tonade mörk-/ljusvioletta markeringarna ligger också nära i tid men har lång genomförandetid eftersom de omfattar stora projekt som kommer att byggas i etapper.

Ljusvioletta markeringar är tidigt i planprocesserna. Här finns ännu inte utkast till plankartor och vi har inte tittat på behov av tomter för kommunala verksamheter.

Grå markeringar är sådant som finns utpekade i "Plan för Enköpings stad" men som sannolikt kommer att planläggas och bebyggas först när de violetta börjar bli färdigbebyggda.

Även det motsatta förhållandet, att planer inte blir av i den utsträckning det är tänkt, förekommer. När inflyttningstakten i ett område blir långsammare än planerat, ökar möjligheten att klara efterfrågan på kommunal service med befintliga kapaciteter, jämfört med om inflyttningstakten är hög. Det kan göra att även om mark finns avsatt och förstudie och/eller projektering gjorts för tex en ny förskola i området, så kanske projektet ändå inte genomförs. Detta leder då till kostnader för förgävesprojektering.

Notera också att det inte är alla planerade bostadsområden som finns med i underlaget till befolkningsprognos. En bedömning görs av hur sannolikt det är att projekten genomförs, vid framtagande av befolkningsprognos.

Befolkningsprognos

I stora delar av världen går den demografiska utvecklingen mot en ökad andel äldre och färre personer i arbetsför ålder. I Sverige är förändringen inte lika dramatisk, eftersom antalet personer i arbetsför ålder ökar, även om ökningen av äldre personer är större. Det är framförallt i kommuner med lands- och glesbygd, som andelen invånare i yrkesverksam ålder minskar.

Enköpings kommuns gällande befolkningsprognos togs fram i maj 2023. Statistiken är underlag till lokalbehovsplaner och lokalförslagsplan, liksom kommunens budgetarbete i sin helhet.

Årets prognos har i större utsträckning än tidigare år baserats på planerade bostäder. Nya bostäder är lika många fram till 2040 som i tidigare prognos, men färdigställandet är något senarelagt jämfört med tidigare. Årets prognos baseras också på lägre antagande om fertilitet och högre antagande om in-/utflytt än tidigare. Inflyttningen till kommunen är större än utflyttningen.

Den 31 december 2022 hade Enköpings kommun 47 848 invånare. Enligt prognos ska Enköpings kommun ha cirka 55 000 tusen invånare år 2033 och cirka 61 200 år 2040. Den största ökningen av åldersklasser fram till 2040 finns bland 13-15 åringar och framförallt i åldern 80+.

Observera att befolkningsprognosen är en uppskattning av framtida befolkningsutveckling, inte en exakt förutsägelse av framtida befolkningsantal. Beroende av hur olika påverkande faktorer ändras, kan utvecklingen bli annorlunda än prognosen visar, särskilt på lång sikt. Mest träffsäker är prognosen på kort sikt. Desto längre bort i tiden, desto mer osäker är prognosen. Det innebär att även om det finns en befolkningsprognos fram till 2040, är bedömningen på längre sikt än 10 år, dvs efter 2033, mycket osäker och kan endast ses som en grov indikation på befolkningsutvecklingen.

Det finns en risk att antalet barn per bostad är för lågt i befolkningsprognos 2023. Den preliminära uppskattningen från strategisk samhällsplanering är att nästa befolkningsprognos kommer ligga högre. Nya befolkningsprognoser behöver därför följas noggrant för att säkerställa att rätt kapaciteter planeras för de kommunala verksamheterna.

Figur 5: Befolkningsökning Enköpings kommun, 2022 och 2040

Ålder	2022	2040	förändring	i procent
0-5 år	3 501	4 245	744	21procent
6-12 år	4 284	5 359	1 075	25procent
13-15 år	1 754	2 326	572	33procent
16-18	1 715	2 207	492	29procent
19-64	26 756	34 201	7 445	28procent
65-79	7 169	8 634	1 465	20procent
80+	2 669	4 197	1 528	57procent
Alla åldrar	47 848	61 169	13 321	28procent

Befolkningen växer inte jämnt fördelat i kommunen, utan varierar mellan de geografiska delområdena.

Prognosen visar att tätorterna Enköping, Bredsand och Örsundsbro växer mest i absoluta tal mätt.

Tätorterna Bredsand, Enköping och Grillby växer mest i proportion till sin nuvarande befolkning.

Inom Enköpings tätort är det områdena Fanna-Herrgården, Romberga och Bergvreten-Gånsta som förväntas växa mest i absoluta tal. Stadsdelsområdena Romberga, Fanna-Herrgård och Centrum som växer mest i proportion till sin nuvarande befolkning.

I omlanden förväntas befolkningstillväxten vara måttlig, och ökningen är störst runt Enköping följt av Hummelsta och Grillby, i både absoluta tal och proportionellt. Nedanstående bilder (bild 4-6) visar fördelningen per område.

Figur 6: Befolkningsutveckling i tätorter

Tätorter	2022	2030	2040	förändring	i procent
Bredsands tätort	1 910	2 598	4 618	2 708	142procent
Enköpings tätort	26 332	29 376	32 548	6 216	24procent
Fjärdhundra tätort	927	1 018	1 122	195	21procent
Grillby tätort	1 138	1 266	1 429	291	26procent
Haga tätort	445	480	502	57	13procent
Hummelsta tätort	953	953	957	4	0procent
Lillkyrka tätort	311	312	313	2	1procent
Märsön tätort	258	259	261	3	1procent
Skolsta tätort	257	275	275	18	7procent

Örsundsbro tätort	1 990	2 189	2 373	383	19procent
Summa	34 521	38 726	44 398	9 877	29procent

Figur 7: Befolkningsutveckling i stadsdelar, Enköpings tätort

	2022	2030	2040	förändring	i procent
Bergvreten-Gånsta	4 046	4 413	5 097	1 051	26procent
Centrum	2 569	2 839	3 438	869	34procent
Fanna-Herrgården	3 433	4 213	4 999	1 566	46procent
Galgvreten-Lillsidan	5 663	5 743	6 026	363	6procent
Korsängen	2 378	2 593	2 679	301	13procent
Munksundet-Gröngarn	2 976	3 624	3 657	681	23procent
Romberga	2 303	2 815	3 412	1 109	48procent
S:t Ilian	2 964	3 135	3 240	276	9procent
Summa	26 332	29 376	32 548	6 216	24procent

Figur 8: Tabell över befolkningsutveckling i omland, i kransorterna

	2022	2030	2040	förändring	i procent
Enköpings omland	723	785	1 897	1 174	162procent
Fjärdhundra omland	2 660	2 726	2 884	224	8procent
Grillby omland	2 388	2 691	3 126	738	31procent
Hummelsta omland	2 437	2 501	3 289	852	35procent
Lillkyrka omland	2 176	2 262	2 410	234	11procent
Örsundsbro omland	2 811	2 878	3 033	222	8procent
Summa	13 195	13 843	16 639	3 444	26procent

Omvärldsanalys

Lokalbehoven påverkas av en rad olika faktorer i dagens samhälle, allt från demografiska förändringar, ökad globalisering, teknisk utveckling, klimatförändringar, till människors ändrade värderingar. Förvaltningarnas lokalbehov påverkas även av nya arbetssätt, etablering respektive avetablering av privata aktörer, kommunens långsiktiga mål, teknisk status av befintliga fastigheter och hur befintliga lokaler fungerar för kommunens verksamheter.

Figur 9: Hur lokalförsörjningen påverkas av samband och beroenden:

Källa Bild från Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Ekonomisk utveckling för kommuner

Under 2022 och 2023 har stigande inflation i kombination med det oroliga säkerhetspolitiska läget, bidragit till en kraftig ekonomisk inbromsning. De stigande priserna på byggmarknaden gör investeringsläget i landets kommuner mer ansträngt. Behovet av effektiv lokalplanering med yt- och kostnadseffektiva lösningar och ökat samnyttjande av verksamhetslokaler blir allt viktigare.

I Sveriges kommuner och regioners (SKR) rapport om megatrender och ekonomi (oktober 2021) och den omarbetade versionen (september 2023), beskrivs en framtid där bland annat följande förväntas ge effekt på lokalbehovet:

- *Den demografiska utvecklingen:* Med en allt äldre befolkning och proportionellt färre i arbetsför ålder förväntas leda till ökat behov av vård och omsorg, kompetensförsörjningsproblem och minskat skatteunderlag för kommunerna.
- *Teknikutveckling med digitalisering och AI:* Teknikutvecklingen bidrar till ett alltmer kunskapsintensivt arbetsliv där kompetensförsörjning med löpande vidareutbildningar blir en allt

viktigare del, och förväntas leda till ökat behov av livslångt lärande samtidigt som det kan bidra till effektivare arbetssätt.

- *Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet:* Omställning till ett mer hållbart samhälle påverkar livsstil och konsumtionsmönster, och kan förändra behovet av offentlig service, lika väl som tekniska krav vid nybyggnation och på befintliga byggnader.
- *Värderingar:* Exempelvis demokratiska utmaningar med sjunkande valdeltagande, minskad tillit till politiker och offentliga myndigheter, populistiska åsikter som ersätter fakta och riskerar påverka rättssäkerheten, växande skillnader mellan olika samhällsgruppers livsvillkor (ekonomiskt lika väl som avseende hälsa och it-mognad), och ökad medvetenhet om Barnkonventionen. Detta kan sammantaget ge stigande förväntningar på samhällsservice tex bibliotek och utbildning i alla åldrar.

Effekter på kommunens lokalbehov

De förväntade ökningarna av antalet barn innebär utmaningar för kommunen både gällande utbyggnad av skollokaler och ökad efterfrågan på fritids- och kulturaktiviteter. Det gäller även att följa var bostadsbyggande sker som påverkar placering av förskola, grundskola, idrottshallar, med mera.

Säker trafikmiljö, tomtens storlek och tillgång till naturområden är viktiga faktorer gällande var förskolor placeras. När nya förskolor byggs behöver de göras flexibla och gärna finnas nära grundskolor så att lokalerna kan samnyttjas. Även samverkan med idrottslokaler och verksamhet inom kultur är viktigt att ha med i planeringen.

Ökningen av antalet äldre kommer sannolikt att påverka efterfrågan på vård och omsorg i det ordinära boendet. Det kan också tänkas att kommande generationer efterfrågar andra typer av boenden och utemiljöer än nuvarande boendeformer.

Målet och ambitionen är att det ska finnas planberedskap för kommunens verksamhetslokaler. Här är det viktigt att nya verksamhetslokaler ur både stadsbyggnads- och samhällsperspektiv får en bra geografisk placering som bidrar till bra kommunal service.

Utifrån möjligheten att samnyttja tillagningskök och personalrum mellan flera enheter, är det önskvärt att så långt det är möjligt samlokalisera olika verksamheter för yt- och kostnadseffektiva lösningar. Detta måste möjliggöras tidigt i samhällsbyggnadsprocessen i samband med att tomter väljs ut och avsätts för ändamålet,

genom tomter som både tillåter och är tillräckligt stora för samlokalisering, och därmed möjliggör ett effektivare samnyttjande.

Utvecklingsområden

Förbättringsområden är att vidareutveckla behovsanalyser med uppföljning av befolkningsprognoser och verksamhetsutveckling, etablering av externa aktörer (verksamhet i privat regi), tidigare delaktighet i kommunens samhällsbyggnadsprocess med god planberedskap och bra placering av verksamhetslokaler ur ett hållbart samhällsperspektiv, samt stärka kopplingen till underhåll av befintliga fastigheter och planering av när befintliga lokaler behöver ersättas.

Fokus för strategisk lokalförsörjning

Ekonomi

Intäkter från skatter, generella bidrag och utjämningsystemet kommer inte att öka i samma takt som kostnader för befintlig verksamhet och kommande kostnader på grund av förändringar i demografin och stora investeringsbehov. För att uppnå god ekonomisk hushållning och kommunens finansiella mål måste investeringsnivån hållas på en långsiktigt hållbar nivå.

Det finns ett stort behov av investeringar inom kommunkoncernen. Den skatte-finansierade verksamheten domineras av investeringar i lokaler, såväl i nya som underhåll i befintliga lokaler. Lokaler utgör cirka 70 procent av kommunens investeringskostnader.

Kommunfullmäktiges långsiktiga plan 2024-27 utgör en viktig grund för lokalförsörjningsplanen. Dess innehåll beskrivs under rubriken Kommunens vision och mål i början av detta dokument.

Det lokalförsörjningsstrategiska arbetet utgår ifrån att ingen investering ska leda till att mer kapacitet byggs än vad som är nödvändigt (rätt kapacitet, på rätt plats), att projekten inte ska färdigställas innan behov finns (rätt tid) och att kostnaderna ska hållas nere (rätt kvalitet och rätt pris). Detta görs exempelvis genom att alltid börja ett projekt/förstudie med kontroll av om det finns möjlighet att möta behovet inom kommunens befintliga lokalbestånd, att så långt det är möjligt planera för samnyttjande, samt ifrågasätta och diskutera kvalitetskrav i projekten, till exempel avseende storlek på friytor.

För att uppnå så effektiv och hög nyttjandegrad som möjligt och minska kostnaderna för outnyttjade lokaler arbetar verksamheten för fastighet kontinuerligt med granskning av tomställda och svåruthyrda objekt (lokalbanken och särskilda lokaler enligt tidigare kapitel).

Samnyttjande

För att hålla kommunkoncernens totala lokalkostnader nere, behöver lokaler nyttjas till sin fulla potential genom att vara möjliga att användas av andra verksamheter utanför verksamhetstid. Den vanligaste formen av samverkan i kommunen idag är samnyttjande av idrottslokaler (utbildningsförvaltningen använder idrottsalarna under skoltid och upplevelseförvaltningen hyr ut dem till föreningslivet på kvällar, helger och skollov) och kulturskola som lånar lokaler på många skolor. Vid ombyggnation och kapacitshöjande projekt

på skolor, planeras placering av funktioner inom lokal samt läs och larm anpassade, för att underlätta bokning av och uthyrning till andra aktörer på kvällar och helger, där så är möjligt och lämpligt.

Den nya gymnasieskolans lokaler kommer att ha en aula som samnyttjas som möteslokal för både fullmäktige och föreningsliv, och skolan blir även övernattningskola (så kallade lägerplatser).

Örsundsbro skolan inkluderar också lägerplatser, samt att samverkan sker avseende bibliotek. Ett nytt kommunhus ska minska lokalytor och öka samordning av servicetjänster. Vissa större lokaler ska samnyttjas med nytt kulturhus, och som nämnts gymnasiet aula för kommunfullmäktiges möten.

Ur lokalförsörjningsperspektiv är det önskvärt att vid framtida nyproduktion planera för att dela resurser såsom lastzon, tillagningskök, personalrum och liknande, exempelvis mellan en ny skola och ett nytt vårdboende där gemensamma resurser läggs i mitten och byggnader placeras och utformas så att skolgård inte stör boende. Det är önskvärt att framtida markplanering och detaljplaneläggning tar hänsyn till detta, för att undvika onödigt kostnadsdrivande investeringar. Konkret handlar det om att tomterna måste vara tillräckligt stora för båda funktioner samt tillåta sådan kombinerad användning.

Risker och prioriteringar

Risker

Risker med att inte tillhandahålla lokaler i enlighet med förslagen i lokalförsörjningsplan avseende förskola och grundskola, är att kommunen inte har tillräckligt med platser alternativt måste hänvisa barn och elever långt ifrån bostaden. I båda fallen leder det till att kommunen inte uppfyller skollagen.

Att inte tillhandahålla platser i olika typer av stödjande boendeformer eller med längre väntetid, liksom daglig verksamhet, vore att bryta mot lagstiftning inom respektive område. Om kommunen inte planerar för lokaler till dessa verksamheter i egen regi, kommer kommunen antingen behöva hyra in externa lokaler alternativt köpa in platser.

Vissa projekt inkluderar även omfattande underhåll (exempelvis Joar Blå). Planerat underhåll minskar risken för att akuta fel uppstår. Att senarelägga eller ställa in dessa projekt medför därför ökade kostnader för akuta åtgärder samt ökar risken för att allvarigare skador uppstår på grund av uppskjutet underhåll. Beroende på problematik, kan det också innebära arbetsmiljöproblem att fortsätta bedriva verksamhet i lokaler.

Prioritering

Det är vanligt förekommande att kommuner prioriterar investeringar i lokaler enligt ska-bör-kan principen. Samma princip har applicerats på denna lokalförsörjningsplan, som underlag till budget och investeringsplan.

Behov som härrör från lagkrav och säkerhet är så kallade ska-krav, utgörs av nya förskolor och utökad grundskolekapacitet, ökad kapacitet med nya boenden i form av LSS-, särskilt boende och missbruksboende, samt hubbar för hemtjänst (det sistnämnda ur arbetsmiljösynpunkt). Där föreslagna kapacitetsökningar överstiger efterfrågeprognos (antal barn i förskoleåldern som efterfrågar förskoleplats, elevprognos avseende skola, samt antal brukare i relevant kundgrupp som efterfrågar servicen avseende övrig kommunal service) kan projekt senareläggas, vilket föreslås för två förskoleprojekt och ett grundskoleprojekt.

Behov som är lämpliga och starkt rekommenderas att genomföras, för att möta växande befolkning och förväntningar på kommunal service, det vill säga är så kallade bör-krav, är nytt gymnasium, renovering och verksamhetsanpassning av kulturhus Joar samt ett antal idrottsfaciliteter. Såväl gymnasium som kultur- och idrottsverksamhet är inte lagstadgat (bibliotek enligt Bibliotekslagen undantaget), men är nödvändig verksamhet för att kommunen ska kunna erbjuda en inspirerande och trygg livsmiljö där alla kan utveckla sitt allra bästa jag till sina invånare.

Upplevelsenämndens åtgärdsförslag vandrarhem eller enklare hotell är inte ett lagstadgat kommunalt lokaluppdrag men kan hanteras genom dialog med näringsliv eller som ett åtagande kommunen väljer att göra, det vill säga är ett sådant kan-krav. Åtgärden hanteras som arbetssätt och prioriteras inte i kommunens investeringsplanering.

Vissa boenden som föreslås som investering kan teoretiskt sätt ersättas med inhyrning eller köp av platser. Lämplig lösning bedöms i respektive projekt.

Därutöver kan vilka kvalitetskrav och/eller funktionskrav som de olika nämnderna ställer på sina verksamheter vara föremål för prioriteringar. Lokalförsörjningens inriktning är att erbjuda så kostnadseffektiva lösningar som möjligt, utifrån de givna förutsättningar som beslutas av respektive verksamhetsnämnd. Det är verksamhetsnämnderna som utifrån sin sakkunskap behöver ta ställning till verksamhetsanknutna krav, och i kravställningen väga in exempelvis barns bästa utifrån barnkonventionen. Lokalförsörjningen grundar sig därför på de enhetsstorer som respektive förvaltning och nämnd bedömt är lämpliga för en väl fungerande verksamhet, utifrån social hållbarhet, ekonomisk rimlighet och kommunens miljömålsättning.

Nämndernas lokalbehov

Underlag till lokalförsörjningsplanen är nämndernas lokalbehovsplaner där behov av verksamhetslokaler redovisas för de kommande tio åren. Lokalbehovsplanerna är i sin tur beroende av hur nämnderna påverkas av fastigheternas tekniska status och faktorer i samhällsutvecklingen såsom befolkningsutveckling och nya arbetssätt.

Följande stycken är uppdelade utifrån kategori för verksamhetens lokalbehov:

- Utbildningsförvaltningen ansvarar för förskolor, grundskolor, gymnasium och vuxenutbildning.
- Vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för särskilt boende inklusive korttidsboende, LSS-boenden, med mera.
- Upplevelseförvaltningen ansvarar för kultur-, idrotts- och fritidslokaler.
- Socialförvaltningen ansvarar för sin kundmottagning, med mera.
- Utöver detta finns lokalbehov av administrativa lokaler för flera olika förvaltningar, verksamhetslokaler för räddningstjänst, med mera.

Lokalbehovet grundar sig på 2023 års bostads- och befolkningsprognos. Varje förvaltning har analyserat andra påverkande faktorer såsom förändringar i omvärlden och verksamhetsutveckling, och tagit fram en efterfrågeprognos. Efterfrågeprognos innebär en bedömning av antal barn i förskoleåldern som efterfrågar förskoleplats, elevprognos avseende skola, samt antal brukare eller boende i relevant kundgrupp som efterfrågar servicen avseende övrig kommunal service. Lokalförsörjningsstrateg har kompletterat analysen och gjort prioriteringar.

Planeringen uppdateras löpande under arbetsåret. När ny befolkningsprognos kommer finjusteras färdigställandeår. Det kan också uppstå akuta lokalbehov som inte kunnat förutses, exempelvis när kundsituationen hastigt ändras inom omsorgsverksamhet. Planen ska ses som ett planeringsverktyg och inte ett löfte att en ny enhet kommer stå klar ett visst år.

Notera att den status som anges för projekten i de olika tabellerna över åtgärder, ska tolkas såsom att i tidigt skede (idéstudium och förstudie) har genomförandebeslut ännu inte fattats (underlag till genomförandebeslut tas fram under förstudiefasen), och åtgärder i projekteringsskede eller senare har genomförandebeslut.

Förskola

Nuläge

Det finns för närvarande 19 kommunala förskolor och en kväll-/natt-/helgförskola i kommunal regi. Det finns 21 enskilt drivna förskolor i kommunen. Flera aktörer har visat intresse av att etablera sig i Enköping.

Sökmönster

Det finns ett tydligt rörelsemönster där familjer boende i kransorterna söker plats i Enköpings centrala tätort, vilket leder till att andelen inskrivna barn är högre i Enköpings tätort än i kransorterna. Andelen barn som går i enskild förskola är cirka 30 procent av alla kommunens barn i förskoleålder.

Befintlig kapacitet i relation till befintlig efterfrågan

Utbildningsförvaltningen har tidigare haft underskott på förskoleplatser, vilket är åtgärdat. Befintliga kapaciteter är i stort sett fyllda, och den relativt lilla marginal av lediga platser som finns totalt sett i kommunen är nödvändig för att pusslet mellan efterfrågan och platserbjudande ska gå ihop.

Inzoomat till olika prognosområden varierar fyllnadsgraden. Detta beror bland annat på att kommunen enligt skollagen är skyldig att erbjuda plats "så nära barnets eget hem som möjligt" (2010:800, kap 8, §15). Platsbehov behöver därför tillgodoses inom respektive kransort. Om det finns platsöverskott på en kransort, kan detta inte ersätta kapacitet på andra kransorter eller i tätorten.

Befintliga fastigheter

Utbildningsförvaltningen arbetar utifrån en tydlig strategi att avveckla tillfälliga kapaciteter, dvs lokaler med tillfälligt bygglov exempelvis paviljonger. I enlighet med denna strategi har flera paviljonger sagts upp. Det pågår även ett arbete med att ha en tydlig strategi för kortsiktiga lösningar om behov uppstår.

Kostnaden per kvadratmeter är generellt högre för nybyggnation än befintliga lokaler (men även inhyrda lokaler ligger ofta högre än kommunens egna lokaler). Det gör att när nybyggnation blir en större del av lokalbeståndet, ökar hyreskostnaden per kvadratmeter. Denna utveckling förväntas fortsätta i takt med ökningen av nya förskolor.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Enligt befolkningsprognos 2023 kommer antalet förskolebarn att minska de kommande tre åren, för att från 2027 åter öka och cirka 2030 passera nuvarande barnantal. Mellan år 2023 och 2033 kommer antal barn i ålder 1–6 år totalt sett att öka med cirka 280 barn. Alla barn i förskoleåldern efterfrågar inte plats i förskola, varför utbildningsförvaltningen gör en efterfråge-/barnprognos, som ligger något lägre än befolkningsprognos. Barnprognosen visar en ökning mellan 2023 och 2033 med cirka 160 barn.

Från 2033 och fram till 2040 är ökningen enligt befolkningsprognos cirka 480 barn och enligt barnprognosen cirka 370. Totalt ökar antalet barn mellan 2023 och 2040 enligt barnprognosen med cirka 530.

Placering av förskolenheter

Placering av förskolor påverkas av närhet till bostäder. Enligt befolkningsprognos kommer ökningen av antalet förskolebarn ske främst i centrum. Planer för nya förskolor i centrala Enköping studeras närmare i påbörjade förstudier. Behovet av kapacitetsökning finns även i områden med kraftig exploateringsgrad. Därför är det viktigt att säkerställa planberedskap i större nybyggnadsområden, även om behovet uppstår längre bort i tid än nuvarande investeringsplan sträcker sig. Exempelvis säkras förskoletomter i områdena Myran och Storskogen/Bredsand.

Fastighetsutveckling

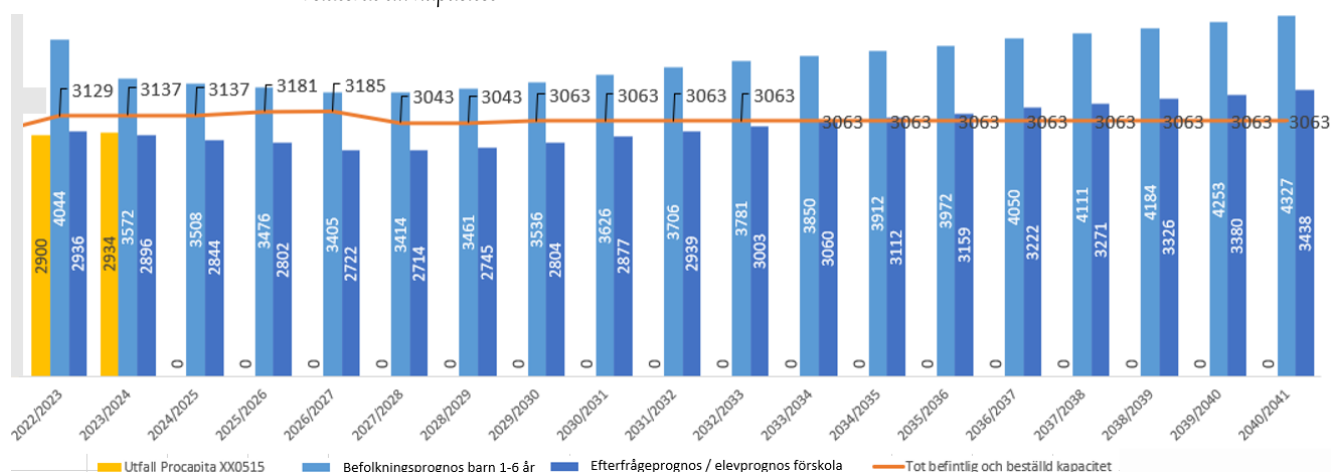
Flera av kommunens befintliga förskolor behöver renoveras eller ersättas. En del av dessa kommer hanteras i samband med de kapacitetshöjande projekt som planeras och årtalen för färdigställande är nogt avvägt mellan lokalernas skick (hur länge underhåll maximalt kan vänta) och när ökad efterfrågan väntas i just det geografiska området. Därutöver kommer tre förskolor i Enköpings tätort att behöva evakueringslösningar under andra halvan av 20-talet. Nuvarande plan för evakuering är till Storskogens förskolas paviljong genom förlängning av dess tillfälliga bygglov när den permanenta lokalen står klar.

Sammanvägd behovsbedömning

Utbildningsförvaltningen bedömer att behov av platser fram till 2033 främst uppstår i centrum och Bredsand, och i viss mån även Örsundsbro, i enlighet med befolknings- och bostadsutveckling. Fem förskoleprojekt som innebär både ersättning av befintliga lokaler och utökad kapacitet, innehåller totalt cirka 200 tillkommande platser. Ökningen är större än det totala behovet enligt barnprognos som innebär behov av att tillskapa 130 platser inom Enköping tätort för perioden.

Därutöver föreslår utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden två helt nya förskolor i tätorten om vardera 144 barn, med färdigställande år 2030 och 2032, vilket alltså är mer än prognostiserad ökning i efterfrågan. Om dessa platser byggs enligt föreslagen tidplan, riskerar nämnden att stå med tomma lokaler vars hyra ändå måste betalas. Baserat på befolknings- och barnprognos 2023 med en tydlig avmattningen i barnantalet under 20-talet, bedöms behovet av ytterligare kapacitet uppstå först under perioden 2034-2040. Lokalförsörjningsstrateg bedömer därför att dessa båda projekt behöver senareläggas. De 288 förskoleplatserna är färre än vad barnprognosen visar behov av fram till 2040 (jämför +370 platser), varför ytterligare kapacitet behöver säkerställas fram till 2040 (det vill säga tre nya förskolor föreslås efter investeringsplanens tioårsperiod och fram till 2040). Behovet behöver följas upp i kommande befolknings- och barnprognoser för att säkra rätt kapacitet och rätt färdigställandeår.

Figur 10: Befolkningsutveckling förskola (barn 1-6 år) och efterfrågeprognos, perioden 2022-2040, relaterat till kapacitet

I kapacitetsgrafnen ingår enskilt drivna förskolor, de tre beslutade projekten samt avvecklingar av tillfälligt bygglov. Kapaciteter i tidigt skede (förstudiefas) ingår ej i kapacitet.

Planeringen kan snabbt förändras om befolkningsutvecklingen blir annorlunda än prognos, eller privata aktörer tillkommer eller avvecklar sin verksamhet.

Förslag investeringsplan

Figur 11: Nämndens förslag till investeringar avseende förskola

FÖRSKOLA	TOTAL KAPACITET	ERSÄTTNINGS- KAPACITET	KAPACITETS- ÖKNING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT (SEPT-23)
RIPANS FÖRSKOLA, VÄSTRA E.	144	100	44	2025	Beslutad. Byggnation pågår.
STORSKOGENS FÖRSKOLA	144	120	24	2026	Beslutad. Upphandling pågår.
SKOLSTA FÖRSKOLA	120	67	53	2027	Beslutad. Upphandling vt-24.
NY FÖRSKOLA, ERSÄTTNING ENÖGLA	144	120	24	2028	Pga tillfälligt bygglov. Förstudie 2024.
SLOTTET, SALNECKE	120	60	60	2029	Förstudie 2024.
ROSENS FÖRSKOLA, CENTRALA E.	144	0	144	2030*	Förstudie 2024.
ENENS FÖRSKOLA, SÖDRA/ÖSTRA E.	144	0	144	2032*	Förstudie 2024.
SUMMA KAPACITET	960	467	493		

*Färdigställandeår enligt UAN:s lokalbehovsplan, men behovet stöds inte av nuvarande befolkningsprognos och kan senareläggas.

Grundskola och anpassad grundskola

Nuläge

Det finns för närvarande tolv kommunala grundskolor. Det finns sex fristående skolor i kommunen och flera fristående skolor har pågående processer för att starta. Anpassade grundskola har i dag sin verksamhet på Enöglaskolan och Bergvretensskolan.

Sökmönster

Det finns ett tydligt rörelsemönster där familjer boende i kransorterna söker skolplats i Enköpings centrala tätort, vilket leder till att andelen inskrivna elever är högre i Enköpings tätort än i kransorterna. Det interkommunala nettot (i Enköping ett utflöde till andra kommuner) är två procent.

Andelen barn som går i fristående grundskola är cirka 18 procent av alla kommunens barn i grundskoleålder hösten 2023. Andelen barn i grundskoleåldern som går i kommunal skola hösten 2023 är 80 procent.

Befintlig kapacitet i relation till befintlig efterfrågan

Kommunala och fristående grundskolor i Enköpings kommun har totalt en kapacitet på cirka 6 300 elevplatser. Beläggningen för kommunala och fristående grundskolor var cirka 6 100 elever hösten 2023, dvs en beläggningsgrad på 97 procent. Det innebär att det på många skolor finns mycket små eller inga marginaler för att ta emot ytterligare elever.

I kransorterna blir situationen mer komplicerad på grund av svårigheter att hänvisa elever till skolor i andra tätorter, när skolans kapacitet per årskurs fylls.

Den anpassade grundskolan på Bergvreten behöver mer utrymme. Kapaciteten för anpassad grundskola är svår att fastställa eftersom den beror på varje elevs individuella behov, anpassning för hjälpmedel, etc.

Befintliga fastigheter

Flera av kommunens befintliga grundskolor håller på att renoveras.

Kostnaden per kvadratmeter är generellt högre för nybyggnation än befintliga lokaler (men även inhyrda lokaler ligger ofta högre än kommunens egna lokaler). Det gör att när nybyggnation blir en större del av lokalbeståndet, ökar den genomsnittliga hyreskostnaden per kvadratmeter. Denna utveckling förväntas fortsätta i takt med att nya grundskolor byggs.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet barn i åldern 6–15 år att totalt sett öka med drygt 700 barn och ungdomar mellan 2023 och 2033, eller över 1 500 barn och ungdomar mellan 2023 och 2040. Den kraftigaste ökningen sker de närmaste åren fram till 2027 samt från 2036 och framåt.

Som komplement till befolkningsprognos görs också en elevprognos där sökmönster och utfall ger en något lägre efterfrågan. Enligt elevprognosen ökar antal barn och ungdomar mellan 2023 och 2033 med cirka 600, respektive mellan 2023 och 2040 med cirka 1 200. Elevprognos förutsätter att kapaciteten på fristående skolor och utpendling ökar med motsvarande nedräkning.

I kransorterna prognostiseras fler och fler årskullar att bli större än vad skolans kapacitet klarar av att ta emot, med följdeffekten att årskullarna behöver delas in i fler helgrupper (klasser) än vad det finns helgrupprum (klassrum) till. Befolkningsutvecklingen följs därför upp noggrant.

Elever i anpassad grundskola kan antingen ha undervisning integrerad med vanliga elever när det är lämpligt eller möjligt, alternativt vid behov erbjudas anpassad skolgång i särskilda grupper. Andelen som behöver anpassad skolgång är drygt en procent. Det innebär en förväntad statistisk ökning med minst 7 barn fram till 2033 eller 15 barn till 2040.

Placering av skolenheter

Placering av elever vid skolenheter görs baserat på det fria skolvalet (i enlighet med Skollagen 2010:800, kap 10, §30). Majoriteten ansöker om skolplats i sitt närområde, särskilt yngre elever. Placering i närområdet minimerar också behovet av skolskjuts. Det här gör att planering av ny skolkapacitet är starkt kopplat till var bostäder finns och byggs. Därför planeras flest kapacitetshöjande projekt i tätorten.

Skollagen (2010:800, kap 10, §31) anger också att elever som antagits till en skola har rätt att gå kvar om årskursen erbjuds på skolenheten. Det innebär att elever som går på skolor som idag har fler yngre elever än kapaciteten klarar av i äldre årskurser, inte kan flyttas till en ny skola om skolans organisation behålls och antagning tillåts fortsätta i motsvarande omfattning, med följdeffekten att alla elever inte ryms på sin skola. De alternativ som finns för att lösa problem med att för många elever antagits till en skola är:

1. Att organisera om skolan så att äldre årskurser inte längre erbjuds plats på skolenheten (tex göra om en 3-parallellig F-9 skola med 4 paralleller i de yngre åldrarna, till en 4-parallellig F-6 skola, genom att erbjuda

högstadium på annan plats, vilket erfarenhetsmässigt leder till otrygghet hos de elever som är i störst behov av kontinuitet i sin skolgång för en harmonisk utveckling).

2. Att bromsa eller helt blockera antagning till förskoleklass, dvs så att inga elever eller endast en till två helgrupper antas under några år, och resterande elever erbjuds plats på en ny skola (vilket leder till att yngre barn i skolans närområde får längre skolväg till den nya skolenheten, dvs drabbar den åldersgrupp som är i störst behov av kort skolväg negativt).³ Att utöka skolans kapacitet till fullt ut 4-parallellig organisation F-9. Fortsatt ökning därefter måste lösas genom att tillfälliga lokaler (paviljonger) sätts upp på plats för en framtida ny skolbyggnad med eget/nytt skolupptagningsområde ett antal år före byggnation sker där, för att säkerställa att problemet inte uppstår igen.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för att i sin lokalbehovsplan samt vid beställning av förstudier, beslut om verksamhetens beslutsunderlag (VBU), godkännande av förstudier och beslut beställa genomförande, väga för och nackdelar med de olika alternativa lösningarna utifrån olika pedagogiska aspekter såsom vilken kvalitet på funktioner som nämnden ska erbjuda (tex storlek på skolenheter), ekonomiska ställningstaganden och barnkonventionens intension om barns bästa.

Båda enheterna med anpassad grundskola ska flytta till den nybyggda skolan i västra Enköping, när den står klar.

Fastighetsutveckling

En del av kommunens befintliga skolor behöver renoveras eller ersättas. Ersättningslokaler är aktuellt för Lillsidan och Örsundsbro skolor, enligt planerade investeringsprojekt. Den långsiktiga underhållsplaneringen behöver koordineras med verksamhetsförändringar och planerade kapacitetsökningar på lång sikt.

Sammanvägd behovsbedömning

Enligt elevprognosen kommer det finnas ett behov av kapacitet för drygt 600 fler skolbarn än idag i kommunala skolor fram till 2033, eller över 1 200 elever fler fram till 2040. Den starkaste befolkningstillväxten förväntas ske i Enköpings tätort, varför merparten av kapacitetshöjande åtgärder sker där. Kapacitetshöjande åtgärder på Korsängsskolan och Bergvretensskolan samt nybyggnation av Lillsidansskolan som ersätter Enöglaskolan, ger ett totalt kapacitetstillskott på över 800 skolplatser i tätorten vilket bedöms, med hänsyn till skolval, sökmönster och skolplaceringsområden, motsvara behovet totalt i kommunen under den kommande tioårsperioden. Därutöver planeras en helt ny grundskola i tätorten om 1000 elevplatser, med färdigställande år 2031. Enligt befolknings- och elevprognos uppstår behovet av denna enhet från 2034, och

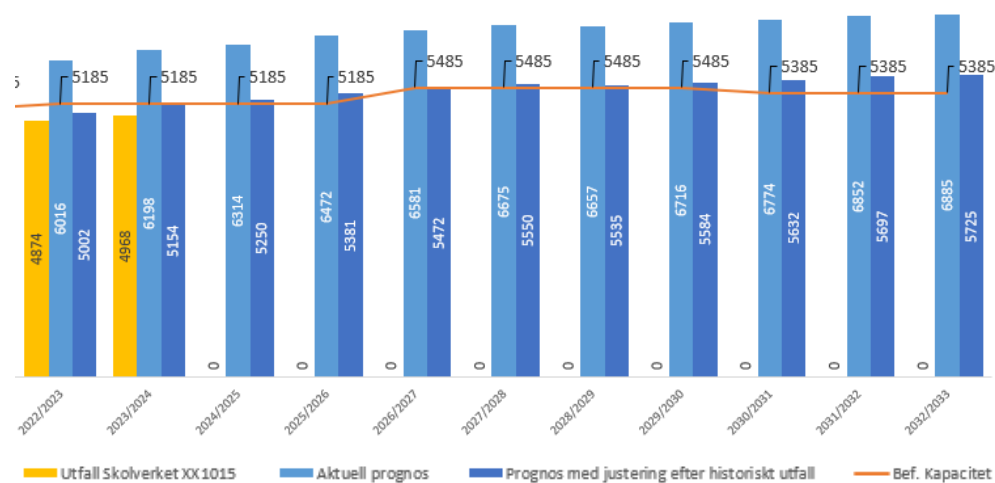
lokalförsörjningsstrateg bedömer därför att projektet bör senareläggas. Behovet behöver följas upp i kommande befolkningsprognoser för att säkerställa rätt färdigställande år.

Notera att utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har gjort en omprioritering i lokalbehovsplanens grundskoleplanering. Den nya skolan föreslogs ligga några år tidigare i föregående lokalbehovsplan (2022). Befolkningsökningen föreslås alltså nu i ett första steg mötas med utökad kapacitet på Korsängs- och Bergvretensskolorna, vilket möjliggör ett senare färdigställandeår för den större nybyggnadsinvesteringen. Denna lösning är det alternativ som enligt utbildningsförvaltningens bedömning erbjuder det bästa alternativet utifrån barns bästa. Motiveringen är att de båda andra alternativen till lösning skulle drabba de mest utsatta negativt, antingen de som har störst behov av harmonisk kontinuitet (tvingas byta skola mellan årskurs 6 och 7), eller de yngsta skolbarnen som drabbas av längre skolväg (om antagning till förskoleklass ska begränsas).

Utöver den totala befolkningsökningen, måste planeringen även ta hänsyn till förutsättningarna för att säkerställa skolplatser i respektive geografiskt område. Eftersom Enköpings kommun valt att använda principen med platserbjudande i elevens skolplaceringsområde, istället för den relativa närhetsprincipen, är det inte möjligt att erbjuda platser i andra skolplaceringsområden. För kransorter är detta system nödvändigt, eftersom avstånden skulle bli alltför långa till alternativa skolor. Det innebär att om det finns överskott platser på en kransort, exempelvis Fjärdhundraskolan, kan detta inte ersätta kapacitet i andra kransorter eller tätorten. Skolor med för långt avstånd till andra skolor för att det ska gå hänvisa det växande elevunderlaget är i Örsundsbro, Hummelsta, och Skolsta. Inom tätorten Enköping är det teoretiskt möjligt att besluta att relativa närhetsprincipen ska gälla som grund för placering, men utifrån svårigheter med olika system för tätorten och kransorter / omland, är nuvarande system rimligt. Så länge principen om skolplaceringsområden gäller i kommunen, måste alltså elever i kommunen erbjudas plats inom sitt skolområde. Om elevunderlaget i ett område växer och detta inte kan mötas med utökad kapacitet på aktuell skola, eller en ny skolenhet byggs, behöver skolplaceringsområdena göras om.

Detta innebär att den totala planeringen av skolplatser överstiger befolkningsökningen i hela kommunen.

Figur 12: Befolknings- och elevprognos för grundskola (barn 6-15 år), perioden 2022-2032, relaterat till kapacitet

Ljusblå staplar är befolkningsprognos och mörkblå staplar är elevprognos/efterfrågeprognos. Fristående skolor är inte inkluderat i kapacitet. Grafen inkluderar kapacitetsökning 300 platser vid Lillsidan skolan som ersättning för Enöglaskolan år 2026 och kapacitetsminskningen med 100 platser i samband med borttagande av paviljonger vid Bergvretensskolan 2030.

Utbildningsförvaltningen ser att nästa kapacitetsökning behöver ske initialt genom mindre kapacitetsökningar på Korsängensskolan och Bergvretensskolan, för att sedan kompletteras med ytterligare en ny grundskola i Enköpings tätort. Om kapacitetsökningarna på de två befintliga skolenheterna inte är möjligt, behöver planeringen av ny grundskola tidigareläggas. Observera att båda skolorna som föreslås byggas ut redan har elevunderlag motsvarande den nya kapaciteten i yngre årskurser och att elevunderlaget successivt växer uppåt i åldrarna. Möjliga lösningar och nämndens ställningstagande kring dessa beskrivs ovan.

Förslag investeringsplan

Figur 13: Nämndens förslag till investeringar avseende grundskola

GRUNDSKOLA	TOTAL KAPACITET I PROJEKT	ERSÄTTNINGSKAPACITET	KAPACITETSÖKNING	PREL. KLAR	STATUS PROJEKT (SEPT-23)
------------	---------------------------	----------------------	------------------	------------	--------------------------

ÖRSUNDSBROSKOLAN, EVAKUERINGSPAVILJONG	275	275		2024	Tillfällig evakueringslösning. Upphandling klar.
BERGVRETENSKOLAN, KÖK	oförändrad	-		2025	Förstudie pågår.
NYBORG HUS C FÖR KORSÄNG	200	0	200	2025	Förstudie pågår.
NY GRUNDSKOLA, LJLLSIDANSKOLAN	850	550	300	2026	Beslutad. Byggnation pågår.
ÖRSUNDSBROSKOLAN	760	500	260	2027	Beslutad.
SKOLSTASKOLAN (GAMLA FÖRSKOLAN)	50	0	50	2028	Förstudie 2024/25.
BERGVRETENSKOLAN	325	0	325	2029	Förstudie pågår.
HUMMELSTASKOLAN	100	50	50	2030	Förstudie 2024/25.
NY GRUNDSKOLA, TÅTORT E.	1000	0	1000	2031*	Förstudie pågår.
SUMMA KAPACITET	3285	1100	2185		Summa nytt & ersättning = 2982 elevplatser
		33procent	67procent		

*Färdigställandeår enligt UAN:s lokalbehovsplan, men behovet stöds inte av nuvarande befolkningsprognos och kan eventuellt senareläggas

Därutöver ser utbildningsförvaltningen över kapacitet och organisation på St Iljan skolan. Skolan är mottagande skola i årskurs 4 och 7. Elevunderlagen på lämnande skolor växer. Kapacitet måste säkerställas antingen genom utökning till befintlig förskolas lokaler eller genom att delar av årskurs 7 bereds plats på andra skolor. Även kapaciteten på Rombergaskolan som växer från två- till treparallellig skola behöver utredas och säkerställas.

Utöver ovanstående investeringsbehov måste planberedskap för tomter till fristående grundskolor finnas, motsvarande 100 tillkommande skolplatser till 2033 eller 300 platser till 2040 (beräknat från 2023). Detta eftersom elevprognosen bland annat baserar sig på nuvarande sökmönster.

Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Nuläge

I Enköping finns i dag en gymnasieskola som heter Westerlundiska gymnasiet med lokaler spridda på flera olika fastigheter. Skolan har cirka 1 400 elever. Det finns också en anpassad gymnasieskola som har tre olika nationella program och ett individuellt program. En ny byggnad för gymnasieskolan är under byggnation.

Sökmönster

Cirka 25 procent av studenterna väljer att gå på gymnasium på annan ort. Andelen varierar över tid. Målet för utbildningsförvaltningen är att öka andelen elever som väljer att studera i kommunens verksamhet.

Befintlig kapacitet

Befintlig kapacitet är bedömd till cirka 1 570 elevplatser, varav en del i tillfälliga paviljonger. Kapaciteten inkluderar utöver huvudbyggnaden i så kallade Sandbroskolans lokaler även verksamheter i Nyborgskolans hus A och C, Novisen, Kaptensgatan och i Kulturskolans lokaler. Verksamheten i delar av Nyborg hus C, Kulturskolans lokaler samt Sandbroskolans lokaler inklusive paviljonger, ska flytta till den nya gymnasieskolan.

Kostnadsutveckling för hyror

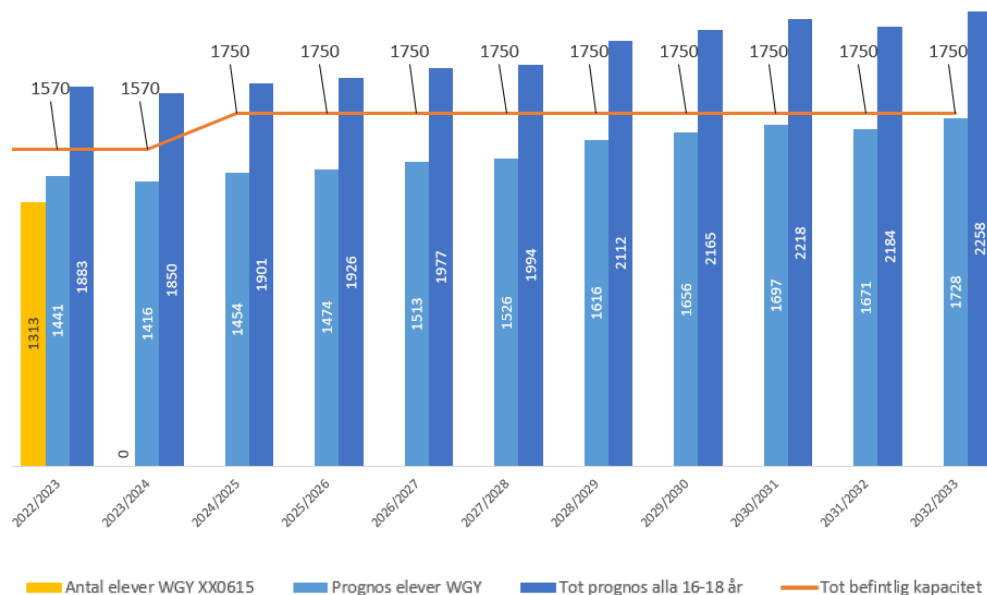
Kostnaden per kvadratmeter är generellt högre för nybyggnation än befintliga lokaler (men även inhyrda lokaler ligger ofta högre än kommunens egna lokaler). När gymnasiets nya byggnad står klar kommer verksamheten därför att ha högre hyreskostnad per kvadratmeter jämfört med idag.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet 16-18 åringar att öka mellan 2022 och 2033 med över 400 ungdomar, eller till 2040 med cirka 500 ungdomar. Förändringens storlek mellan åren varierar, dvs ökningen är ojämn. Värt att notera är att årskullen som fyller 16 år under 2028 (det vill säga ska beredas plats på gymnasiet i augusti) är ovanligt stor.

Figur 14: Befolknings- och elevprognos för ungdomar 16-18 år, för perioden 2022-2032, relaterat till kapacitet

Placering av gymnasieskola

Gymnasiekapacitet behöver vara placerad i centralt läge med gångavstånd till allmänna kommunikationer, för att vara ett attraktivt val för alla oavsett var man bor i kommunen. Specifika nya bostadsområden påverkar inte lokaliseringen.

Verksamhetsutveckling

Utbildningsförvaltningen ser framför sig att utveckla en balans mellan distansstudier och närvaro på skolan samt utveckling av blockläsning och schemaläggning som sprider sig över dagen. Det behövs kontinuerlig uppföljning av nya arbetssätt och om privata aktörer vill etablera sig i kommunen.

Fastighetsutveckling

Den nya gymnasieskolan planeras med en kapacitet på 1 600 elever, vilket med övriga lokaler ger plats för 1750 elever. I framtiden bedöms gymnasiet kunna klara upp till 2 000 elever med nya arbetssätt. Anpassade anpassad gymnasieskolan ingår i nya lokalernas kapacitet.

Planering behöver göras för att ta fram en strategi för hur lokaler vid Nyborg och Kulturskolan ska hanteras, samt paviljonger tas bort, när gymnasieskolans verksamheter flyttar till de nya lokalerna.

Beslutad investering avseende gymnasium

En ny gymnasiebyggnad byggs för 1 600 elever, en utökning med 300 platser jämfört med dagens kapacitet. I framtiden bedöms skolan kunna ta emot upp emot 2 000 elever. Anpassad gymnasieskolan flyttas till det nya gymnasiet och kommer även att inkludera LSS-verksamhet på kvällar/helger för målgruppen.

Figur 15: Beslutad investering avseende gymnasieskola

GYMNASIUM	TOTAL KAPACITET	ERSÄTTNINGS- KAPACITET	KAPACITETS- ÖKNING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
NY GYMNASIESKOLA, CENTRALA ENKÖPING, INKL ANPASSAD GYMNASIESKOLA	1600	1300	300	2024	Byggnation pågår.

Vuxenutbildningscentrum

Nuläge

Vuxenutbildning finns idag samlad i en ny lokal på Östra Järnvägsgatan och kallas "Kompetensmagasinet". I lokalerna finns:

- Komvux
- Lärnvux (särskola för vuxna/anpassad utbildning)
- SFI
- Yrkehögskolan (YH)
- Integrationsenheten (IE)
- Jobbcentrum / Arbetsmarknadsenheten (AME)

Samlokaliseringen till lokalerna på Kompetensmagasinet syftar till att genom samnyttjande få effektivare användning av lokaler och personalresurser.

Servicepoolen har egna lokaler anpassade för deras behov.

Framtida behov

Statistiskt kan dessa utbildningsverksamheter förväntas växa med befolknings-ökningen bland vuxna på cirka 13 procent fram till 2033, eller 26 procent fram till 2040. Samnyttjandet på Kompetensmagasinet förväntas dock ge flexibilitet över åren när de olika delverksamheterna ökar och minskar i relevans. Inget behov av kapacitetshöjning har identifierats inom investeringsplanens tidsperspektiv.

Utvecklingsområden

Kontinuerlig uppföljning behövs av nya arbetssätt, till exempel digitalisering, och den fortsatta befolkningsutvecklingen.

Förslag investeringsplan

Inga planerade projekt inom tio år.

Särskilt boende inklusive korttidsplatser

Nuläge

Vård- och omsorgsförvaltningens ansvar för omvårdnadsboenden mm härrör från socialtjänstlagen. Totalt finns tio omvårdnadsboenden i kommunen med 424 platser, varav 126 är demensplatser och 26 är korttidsplatser.

1 oktober 2023 har kommunen 47 personer i kö till särskilt boende. I kön finns dock flertalet individer som erbjudits plats men tackat nej i väntan på placering vid annan enhet, varför den faktiska köns omfattning är svår att uppskatta. I de flesta fall kan kommunen erbjuda en plats inom de tre månader som lagen föreskriver.

Fastigheternas skick och anpassade ytor är i dagsläget inte optimala för många verksamheter. Det leder bland annat till ökade omkostnader för personal och hyresgästanpassningar.

Flera aktörer har visat intresse av att etablera sig i Enköping.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Befolkningsprognos 2023 visar att antalet äldre ökar mer än den genomsnittliga befolkningsökningen, bland annat på grund av den stora kullen fyrtiotalister. Befolkningen i åldern 85 år och äldre prognostiseras öka med 59 procent mellan 2022 och 2033, eller totalt 74 procent fram till 2040. För att antalet platser i olika former av omvårdnadsboenden ska öka proportionellt med befolkningen i de äldsta åldrarna, och bibehållande av dagens servicenivå, skulle verksamheten behöva utökas med cirka 250 platser fram till 2033, eller drygt 300 platser till 2040. Men flera andra faktorer måste vägas in i bedömningen.

Vård och omsorgsförvaltningen ser en tydlig trend i att allt fler äldre använder sig av hemtjänst istället för äldreboende. Orsaken bedöms bland annat vara lagkrav om tillgänglighet i nya bostäder som ger en successivt ökad förmåga att bo kvar hemma med olika hjälpmedel, samt som en konsekvens av pandemin (Covid-19). Effekten av detta är svår att uppskatta, men med antagandet att efterfrågan i praktiken kommer ligga tio procent lägre än vad den gör idag, blir efterfrågan ca 280 nya platser fram till 2040. Det innebär minst tre nya omsorgsboenden å cirka 80 platser vardera år 2028, 2031 och 2034, enligt vård- och omsorgsnämndens lokalbehovsplan. Storlek och inriktning på dessa behöver preciseras längre fram. Om man planerar för mindre enheter, måste istället fler enheter byggas. Möjligheten till effektiv planering av

personalresurser och möjliga fastigheters storlek och placering, med flera faktorer, måste vägas in när vård- och omsorgsnämnden beslutar om VBU (verksamhetens beslutsunderlag) som underlag till förstudier, samt vid beslut att beställa genomförande efter att förstudie tagits fram.

Vård- och omsorgsförvaltningen uppmärksammar en kraftig ökning av medborgares vårdbehov och en trend att regionens svårighet med att ha tillräckligt med vårdplatser och personal leder till att kommunens uppdrag utvidgas. Detta bidrar till kö för särskilt boende, samt till att ett stort antal korttidsplatser måste köpas externt. Ärenden med beslut om korttidsboende är ofta akuta, varför detta är svårt att prognostisera. Effekterna på den långsiktiga efterfrågan på omsorgsplatser måste utredas djupare, innan några slutsatser om hur detta påverkar beräkningen av lokalbehovet kan dras.

Placering av nya bostäder

Det finns flera privata aktörer som visat stort intresse för att bygga vård- och omsorgsboenden i kommunen. Vård- och omsorgsboenden kan i framtiden placeras tillsammans med trygghetsbostäder, och i samverkan med regionen till exempel genom vårdcentral med mera.

Verksamhetsutveckling

Den digitala utvecklingen kommer med sannolikhet bidra till framtida struktur-förändringar, exempelvis med installation av trygghetskameror.

Förändringar inom lagstiftning kring vård- och omsorgsverksamheter innebär ökade kostnader för vård- och omsorgsförvaltningen, både faktorer som påverkar bemanning och lokalernas utformning.

Ett arbete pågår för att få ner kostnader för hyror genom att samlokalisera likartade verksamheter som då kan samnyttja vissa lokalresurser, exempelvis personalrum och mötesrum.

Planering pågår för att starta ett kommunövergripande uppdrag med syfte att få fram en tydlig strategi för Enköpings kommuns vård- och omsorgsboende som blickar minst tio år fram i tiden. Det gäller för både det befintliga beståndet och planering för nya vård- och omsorgsboenden. Uppdraget ska även ge en tydlig strategi för bostadsförsörjning, till exempel trygghetsboenden som kan utgöra ett komplement i Enköpings tätort och kransorter.

I samband med detta bör fördjupad analysen av effekterna kring förskjutning i efterfrågan mellan hemtjänst och omsorgsboende, samt effekterna som uppstår av regionens platsbrist analyseras.

Sammanvägd behovsbedömning

Kundprognos baserat på antagandet att efterfrågan på platser i omsorgsboende kommer att ligga cirka tio procent lägre än den prognostiserade befolkningsökningen fram till 2040, ger behov av tre nya omsorgsboenden. Storlek och inriktning på dessa behöver preciseras längre fram, men vård- och omsorgsnämndens uppskattning av behovet är 80 platser vardera år 2028, 2031 och 2034. Mindre enheter ger istället behov av fler enheter. Osäkerheten är dock stor, exempelvis hur effekten av regionens platsbrist kommer att slå på lång sikt. Analysen av när behov uppstår och hur stora enheter som ska byggas behöver fördjupas, dels till nästa lokalbehovsplan (som ska antas av nämnd hösten 2024), och dels i beställning av förstudier respektive genomförande av projekt efter förstudie.

Förslag investeringsplan

Figur 16: Vård- och omsorgsnämndens förslag till investeringar avseende särskilt boenden

OMSORGSBOENDEN INKL. KORTTID	TOTAL KAPACITET	ERSÄTTNINGS- KAPACITET	KAPACITETS- ÖKNING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
SÄRSKILT BOENDE 1	80		80	2028	Tidigt skede, förstudie 2024.
SÄRSKILT BOENDE 2	80		80	2031	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
SÄRSKILT BOENDE 3	80		80	2034	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
SUMMA KAPACITET	240	0	240		

Utöver ovanstående investeringsbehov måste planberedskap för tomter till särskilt boende i privat regi finnas. Detta eftersom kund-/efterfrågeprognosen bland annat baserar sig på nuvarande andel i kommunal regi.

LSS-boende (lagen om stöd och service)

Nuläge

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, ger individer med vissa sorters behov rätt att erhålla stöd genom gruppboende (även kallat LSS-boende) eller serviceboende. Serviceboende innebär en mer självständig boendeform än LSS-boende.

Idag har förvaltningen ca 110 platser i egen regi. Totalt finns det 18 gruppboenden, samt fem servicebostäder. Detta täcker inte hela behovet, dels är det kö till såväl LSS- som serviceboende, och dels köps ett antal platser in externt. Köpta platser är dyrare än platser i egen regi. Total kapacitetsbrist idag bedöms till cirka 20 platser.

Lagkrav gör att befintliga lokaler behöver ses över, framförallt avseende jourrum och sprinklersystem. Underhåll inklusive ventilation behöver ses över i vissa av lokalerna.

Flera aktörer har visat intresse av att etablera sig i Enköping.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Enköpings kommun har en något högre andel invånare med LSS-insatser än jämförbara kommuner samt riket, men marginalerna är små. Det är inte helt enkelt att bedöma framtida behov. Efterfrågan kan förändras snabbt på grund av in- och utflyttningar, olyckor och sjukdomsfall.

Befolkningsprognos 2023 visar att den vuxna befolkningen från 21 år växer med 15 procent fram till 2033, eller 28 procent fram till 2040. För att antalet platser i LSS-boende ska öka proportionellt med befolkningen och bibehållande av dagens servicenivå, skulle verksamheten behöva utökas med 31 platser till 2040, i genomsnitt knappt två platser per år. Detta är en förenkling som inte tar hänsyn till befintlig kapacitetsbrist eller andra faktorer.

Befintlig statistik över hur många unga som biståndshandläggarna har kännedom om redan idag, visar att drygt 70 individer kan komma att ansöka om LSS- eller serviceboende fram till 2040. Med antagandet att hälften (35 personer) ansöker om LSS- respektive serviceboende, innebär det i genomsnitt ett behov av två nya LSS-platser per år, eller ett nytt gruppboende med sex platser vart tredje år.

Om hänsyn ska tas även till befintlig kapacitetsbrist (kösituation och antalet köpta platser), eller in-/utflyttning ändras, blir efterfrågan ännu större.

Placering av nya bostäder

Behoven förekommer utspritt geografiskt inom kommunen. LSS-boende kan med fördel planeras i nya bostadsområden och bör finnas nära kollektivtrafik.

Sammanvägd behovsbedömning

Enligt kundprognos baserat på det idag kända antalet barn- och unga som skulle vara berättigade till plats som vuxna, behövs ett nytt LSS-boende vart tredje år. Det är dock inte helt enkelt att förutsäga hur efterfrågan kommer att utvecklas, och förändringar kan ske snabbt. Om hänsyn ska tas till befintlig kapacitetsbrist, blir efterfrågan högre.

Processen för ett boende i området Åkersberg pågår och ytterligare grupp-boenden behöver tillskapas cirka år 2027, 2030, 2033, 2036 och 2039. Förstudie har inletts med en första kontakt med markförsörjning, för att säkra lämpliga platser till framtida kapacitetsbehov.

Förslag investeringsplan

Figur 17: Vård- och omsorgsnämndens förslag till investeringar avseende LSS-boenden

LSS BOENDE	TOTAL KAPACITET	ERSÄTTNINGS- KAPACITET	KAPACITETS-ÖKNING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
LSS-BOENDE ÅKERSBERG	6		6	2024	Beslutad. Byggnation pågår.
LSS-BOENDE A	6		6	2027	Tidigt skede, förstudie 2024.
LSS-BOENDE B	6		6	2030	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
LSS-BOENDE C	6		6	2033	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
LSS-BOENDE D	6		6	2036	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
LSS-BOENDE E	6		6	2039	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
SUMMA KAPACITET	36	0	36		

Utöver ovanstående investeringsbehov måste planberedskap för platser till LSS-boende i privat regi finnas. Detta eftersom kund-/efterfrågeprognosen bland annat baserar sig på nuvarande andel i kommunal regi.

Övriga lokaler för daglig verksamhet, hemtjänst, mm

Nuläge

Centralt i Enköping ligger Omnia, med daglig verksamhets administration samt delar av den fysiska verksamheten. Kunderna inom daglig verksamhet har varierande behov och förutsättningar vilket gör att verksamheterna finns placerade strategiskt i kommunen i form av olika inriktningar.

Hemtjänsten växer inom Enköping och inom tätorten fortlöper arbetet med att skapa ändamålsenliga lokaler för den arbetsgruppen. I samverkan med Omnia ser man över alternativ kopplat till Hemtjänstcentrum och daglig verksamhet.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Daglig verksamhets kundgrupp är samma som för LSS- och serviceboenden, det vill säga kommunens ansvar för verksamheten härrör från lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Kundprognosen visar att efterfrågan förväntas öka fram till 2040 med cirka 70 individer. Effekter av in- och utflyttning samt olyckor och sjukdomsfall är svåra att förutse och kan bidra till högre eller lägre efterfrågan.

Hemtjänsten har samma kundgrupp som omsorgsboenden, vilket innebär att verksamheten i hög grad kommer märka av den kraftiga ökningen av äldre. Idag har cirka 850 personer hemtjänst i ordinärt boende, vilket med en ökning proportionellt med befolkningstillväxten i åldern 85+ skulle innebära en ökning med cirka 630 personer. Till detta kommer den ovan beskrivna nedskrivningen av efterfrågan i särskilt boende med tio procent eller cirka 30 personer, vilket ger en total förväntad ökad efterfrågan på hemtjänst med 660 personer. Det innebär att personalgrupperna för hemtjänsten kommer att öka i motsvarande takt.

Hemtjänsten står därför inför stora utmaningar där placering av lämpliga lokaler som personalnod, blir en väsentlig parameter för att logistiken ska fungera tillfredsställande.

På samma sätt som hemtjänsten, förväntas arbetsnod för sjuksköterskor i kommunens regi att växa. En ny inhyrning för detta behov kommer att tillträdas i början av 2024.

Placering av verksamheter

Behovet av daglig verksamhet finns i hela kommunen.

Behovet av hemtjänst finns främst i centrala Enköping. Fokus i planeringen av noder för hemtjänst och andra funktioner inom vård- och omsorgsförvaltningens ansvarsområde är god arbetsmiljö som utgångspunkt, beaktande av sekretess exempelvis så att överhörning inte sker och när så är möjligt samnyttjande för effektivt resursutnyttjande inom kommunkoncernen.

Sammanvägd behovsbedömning

Efterfrågan på daglig verksamhet bedöms öka i samma omfattning som antalet individer med LSS- och serviceboende ökar. Kundprognosen visar att behovet kommer att öka med upp till cirka 70 placeringar fram till 2040.

Noder för hemtjänst och andra funktioner inom nämndens ansvarsområde förväntas enligt kundprognos öka mer än proportionell ökning med befolkningsökning. Översyn av hur personalgrupper kan växa pågår och följande lokalutredningar är aktuella:

- Sjuksköterskeorganisation, större och mer funktionell lokal till arbetsgrupp med utökat uppdrag.
- Enögla Hemtjänst, behov av större och mer funktionell lokal. Lokalsök pågår.
- Fjärdhundra Hemtjänst, behov av större och mer funktionell lokal. Lokalsök har inte gett lämplig lokal. Möjligheten att lösa behovet genom organisationsförändring utreds.

Ägarbyte på en fastighet med daglig verksamhet, kan leda till att ytterligare ett projekt behöver starta under 2024 för att hitta ersättningslokal. Detta projekt initieras av fastighetsförvaltningen, om den nya fastighetsägaren aviserar uppsägning.

Förslag investeringsplan

Figur 18: Vård- och omsorgsnämndens förslag till investeringar avseende övriga verksamheter

ÖVRIG VÅRD- OCH OMSORGSVERKSAMHET	TOTAL KAPACITET	ERSÄTTNINGS- KAPACITET	KAPACITETS- ÖKNING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
SJUKSKÖTERSKELOKAL				2024	Tillträde i början av 2024.
DAGLIG VERKSAMHET	1+1		Ja	2024	Avtalshantering pågår.
DAGLIG VERKSAMHET	1-4			2025	Avtalshantering pågår.
HEMTJÄNST ENÖGLA		Ja	ja	snarast	Osäker tidplan. Lokalsök pågår.
HEMTJÄNST GLÄNTAN		Ja	ja	snarast	Osäker tidplan. Lokalsök pågår.
SUMMA KAPACITET	-			-	

Utöver ovanstående investeringsbehov måste planberedskap för platser till övriga verksamheter inom vård och omsorg i privat regi finnas. Detta eftersom kund-/efterfrågeprognosen bland annat baserar sig på nuvarande andel i kommunal regi.

Lokaler för sociala ändamål

Nuläge

Socialförvaltningens befintliga verksamhetslokaler med nuvarande beläggning:

- Socialkontor, kontorslokal för ärendehandläggning och klientbesök, cirka 2 000 kvm. Personalstyrkan har ökat senaste åren och det är relativt trångt i lokalerna.
- Två missbruksboenden med totalt 15 platser, cirka 1 000 kvm. Platserna är fullbelagda med viss kö till verksamheten.
- Familjens hus, öppenvård, cirka 400 kvm, och Blomstra, föräldrastöd, cirka 150 kvm. Belastningen på Familjens hus är hög, personalstyrka och kundbesök har ökat de senaste åren.
- Joar sociala, arbetsmarknad, cirka 1 500 kvm, och Familjerådgivning, cirka 80 kvm. Båda verksamheterna har marginal ta emot fler besökare än idag.
- Samsjuklighetsboende (redovisas i Vård- och omsorgsnämndens lokalbehovsplan).

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Befolkningsprognos 2023 visar att befolkningen växer med 15 procent fram till 2033, eller 28 procent fram till 2040. För socialförvaltningen relevanta åldersintervall ökar relativt snarlikt den totala befolkningsökningen.

Om socialkontor och Familjens hus skulle växa proportionellt med befolkningsökningen, innebära det behov av att växa med 600 respektive 150 kvm vardera, andra faktorer oförändrat. Under 2025 träder en ny socialtjänstlag i kraft, vilken ger utökad uppdrag. Utökad uppdrag innebär att mer personal behövs på förvaltningen och därmed blir lokalbehovet större än befolkningsökningen indikerar. Det är dock svårt att idag förutse de direkta effekterna (när och hur mycket som verksamheten kommer att behöva växa).

Antalet platser i missbruksboende behöver öka med 5 platser, för att möta den väntade befolkningsstillväxten fram till 2040. Exakt vilket år behoven uppstår är individrelaterat och därför svårt att förutse.

Verksamhetsutveckling

Effektivare lokalutnyttjande behöver utredas, vilket kan innebära att den proportionella ökningen hanteras delvis eller helt inom befintliga lokaler, eventuellt med verksamhetsanpassningar i lokalerna.

Den nya socialtjänstlag som träder i kraft under 2025 ger utökad uppdrag att arbeta förebyggande, vilket sannolikt kommer att kräva ökade personalresurser utöver vad befolkningsutvecklingen visar. Den nya lagen kan också innebära behov av lokaler för nya former av öppen verksamhet. Effekten av den nya lagen behöver utredas ytterligare.

Sammanvägd behovsbedömning

Socialförvaltningen gör bedömningen att det finns behov av ett nytt missbruksboende med fem platser någon gång fram till 2040, men osäkerheten i när det behöver stå klart är stor.

Därutöver förväntas både socialkontor och Familjens hus behöva växa, men de konkreta effekterna av den nya socialtjänstlagen behöver utredas ytterligare innan behoven kan specificeras.

Förslag investeringsplan

Figur 19: Socialnämndens förslag till investeringsplan avseende sociala ändamål

ENHET	TYP AV PROJEKT	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
MISSBRUKSBOENDE	Ny / utökad kapacitet med 5 platser	2027-40	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.

Lokaler för kultur och rekreation

Nuläge

Upplevelseförvaltningen ansvarar för kommunens verksamheter inom den kulturella sektorn, besöksnäring, fritidsgårdar och mötesplatser för allmänheten. Befintliga verksamhetslokaler idag är bland annat:

- Joar Blå med huvudbibliotek, scen, med mera.
- Museum inklusive turistinformation, samt föremålsmagasin.
- Utställningslokaler med mera i Tingshuset.
- Kulturskolan har lokaler i Vårfruskolan och Tingshuset, och samnyttjar lokaler på skolor runt om i kommunen.
- Fritidsgårdarna har lokaler i Västerled och Romberga, och samnyttjar skolans lokaler i Fjärdhundra och Hummelsta.
- Träffpunkt Oasen, för unga med funktionsvariationer som samnyttjas med Omnia.

Lokaler samnyttjas ofta med skolan, framförallt i kransort, men även i stadsdelarna. Samnyttjandet bidrar till högre nyttjandegrad av kommunens lokaler och är därför mer kostnadseffektivt än om varje verksamhet har egna lokaler som står tomma stora delar av dygnet.

Lokalytan för huvudbibliotek, scen och kulturskolans egna lokaler har under lång tid varit konstant trots att befolkningen ökat. Lokaler i kransorter har successivt blivit färre.

Biblioteksstatistik från Kungliga biblioteket (Rapport bibliotek 2021, daterad 2022) visar att Enköping har färre kvadratmeter biblioteksyta per invånare, fyra procent, än landets genomsnittskommun med ett riksnitt på nästan sex procent. Flera av lokalerna behöver underhållas och förbättra tillgängligheten.

Kulturskolans lokaler i Vårfruskolan samnyttjas idag med det estetiska programmet vid Westerlundska gymnasiet. Gymnasiet kommer att flytta när ett nytt gymnasium är klart år 2024. Planering pågår avseende framtida nyttjande av lokalerna.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Befolkningsprognos 2023 visar att antalet invånare i kommunen ökar med cirka 7 000 personer till 2033.

Från idag fram till 2040 förväntas befolkningen öka med cirka 28 procent. Barn och ungdomar i de åldrar

som kulturskolan vänder sig till (från 5-6 år och upp till 25 år), ökar i ungefär samma omfattning som befolkningen i sin helhet, medan ungdomar som besöker fritidsgårdarnas verksamhet (13-18 år), ökar något mer. Den åldersgrupp som ökar mest är äldre, 80+.

Verksamhetsutveckling

Verksamheter såsom fritidsgårdar, kulturskola och bibliotek behöver i teorin utökas proportionellt med befolkningsökningen, för att möta efterfrågan från det växande kundunderlaget med bibehållen servicenivå, allt annat oförändrat. Stigande förväntningar på välfärden bidrar dessutom till att efterfrågan kan öka mer än proportionell nyckeltalsuppräkning av nuvarande servicenivåer indikerar. Till exempel skapar Sveriges ratificering av barnkonventionen och dess §31 om barns och ungas rätt till lek, vila och fritid, en förväntan hos invånare att kommunens serviceutbud som vänder sig till barn och unga förstärks. Därför förväntas efterfrågan på bland annat fritidsgårdar och kulturskola öka mer än befolkningsprognosen i berörda åldersgrupper indikerar.

I praktiken möter Upplevelseförvaltningen merparten av den växande efterfrågan genom förändrade arbetssätt exempelvis utökade öppettider, snarare än genom fler lokaler eller större ytor för sina verksamheter. För framtiden är det viktigt att befintliga lokaler bibehålls, att lokaler ersätts vid nybyggnationer och att samnyttjande av lokaler sker på lika villkor.

Flera av de funktioner som ingår i kommunens kulturella lokaler är så kallade sällanlokaliserings verksamheter. Med det menas att en kommun har ett huvudbibliotek, en större scen, etcetera, till skillnad från mindre folkbibliotek och andra typer av mötesplatser som kommunen kan ha flera/många mindre enheter av. Med karaktären av enstaka funktion inom kommunens utbud, är det inte realistiskt att planera för en proportionell ökning av lokalyta i relation till befolkningsökningen. Det är först på mycket lång sikt som sådana anläggningar kan kompletteras med ny kapacitet.

Upplevelsenämnden lyfter också vikten av att bibehålla och utöka servicenivån avseende lokaler för kultur och kulturell infrastruktur i kransort, och samlings-lokaler i hela kommunen, men utan att peka ut specifika investeringsprojekt (istället föreslås åtgärder såsom utökat samnyttjande och föreningsstöd). I kransorter föreslås att biblioteksservicen på längre sikt förstärks genom införandet av så kallade bokautomater.

Sammanvägd behovsbedömning

Verksamheterna inom området kultur och rekreation är viktiga för kommunens samhällsbyggnad, genom att bidra till trygghet och ge alla invånare bästa möjliga livskvalitet, i enlighet med kommunens mål och vision.

Verksamheterna bedöms möta en ökad och förändrad efterfrågan, genom att utveckla arbetssätt så att de befintliga lokalerna kan användas effektivare. Ökat samnyttjande som beskrivits ovan är centralt i detta och kan till exempel innebära behov av att verksamhetanpassa läs och larm för att kunna nyttja skollokaler utanför skolans verksamhetstid. På så sätt behöver inte lokalytan utökas inom kommunkoncernen, utan istället blir behovet omhändertaget som en del i kommunens strävan om effektivare lokalutnyttjande där lokalerna nyttjas till sin fulla potential.

Pågående projekt i kombination med utvecklade arbetssätt bedöms således kunna ta emot den ökade efterfrågan. För framtiden är det viktigt att befintliga lokaler bibehålls, att lokaler ersätts vid nybyggnationer och att samnyttjande av lokaler sker på lika villkor.

Förslag investeringsplan

Figur 20: Upplevelsenämndens förslag till investeringar avseende verksamheter inom området kultur, turism och fritid

KULTURELLA VERKSAMHETER	KAPACITETSFÖRÄNDRING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
NY FRITIDSGÅRD, VÄSTRA ENKÖPING	Ersätter befintlig kapacitet.	2026	Upphandling pågår.
NY FRITIDSGÅRD, ÖRSUNDSBRO	Ersätter befintlig kapacitet.	2027	Återremitterad.
JOAR BLÅ, MUSEUM, TURISTINFO	Lokaleffektivisering, ersätter museum/turistinfo.	2028	Beslutad.
LOKALUTRYMME FÖR BOKAUTOMATER	Ny kapacitet, funktionen finns inte idag.	2028	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
LÄS & LARM, KRANSORTER	Samnyttjande, ej ny kapacitet.	2028-33	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.

Idrotts- och fritidslokaler

Nuläge

Upplivelsesförvaltningen ansvarar för idrottsverksamhet, inomhus såväl som utomhusanläggningar. Följande idrottslokaler finns:

- Idrottshuset med A, B & C-hall, pingishall, brottningslokal, squash, bowling och skolgym
- Sju idrottsbhallar; Fjärdhundra, Grillby, Hummelsta, Korsängens, Romberga, Skolsta, och Västerledens.
- Åtta fullstora sporthallar; Bergvretenhallen, Enahallen, Fjärdhundra sporthall, Hummelstahallen, Lillkyrka sporthall, Nordiahallen, St Ilianshallen och Örsundsbro sporthall.
- Två ishallar; Bahcohallen och Sandbrohallen.
- Två bad-/simhallar; Pepparrottsbadet (simhall inkl familjebad, gym och relax) och Fjärdhundrabadet (utomhusbad på sommaren).
- En skatehall (Sandgatan).

Upplivelsesförvaltningen ansvarar även för anläggningar för utomhusidrott och vissa friluftsbad, med tillhörande facilitetsbyggnader och föreningslokaler, samt vandrarhem och camping i Bredsand.

Befintlig kapacitet i relation till befintlig efterfrågan

De fullstora sporthallarna samt ishallarna, är idag fullbelagda, dvs bokningsbara tider saknas.

Enköping har i vissa delar inte anläggningar som motsvarar de krav som ställs för spel i högre serier.

Framtida behov

Befolkningsutveckling

Befolkningsprognos 2023 visar att antalet invånare i kommunen ökar med cirka 7 000 personer från 2022 till 2033, vilket motsvarar en befolkningsökning med 15 procent för alla åldrar. Motsvarande jämförelse fram till 2040 visar en ökning med cirka 13 000 invånare, eller cirka 28 procent. Den åldersgrupp som ökar mest är äldre. Den väntade befolkningsökningen bidrar till ett ökat tryck på idrottsfaciliteter från både skola, civilsamhälle och andra förhållare, och dessa behöver utökas proportionellt med befolkningsökningen, för att kunna möta efterfrågan från det växande kundunderlaget med bibehållen servicenivå.

Placering av idrottslokaler

Sporthallar behöver finnas i närheten av nya grundskolor och stötta utvecklingen av växande bostadsområden. Behovet av idrottskapacitet koordineras därför så långt det är möjligt med skolplaneringen.

Verksamhetsutveckling

En förenklad beräkning av hur behovet utvecklas proportionellt med befolkningstillväxten (dvs för att bibehålla nuvarande servicenivå) avseende antal hallar (storlek och inriktning samt övriga förutsättningar obeaktat) innebär behov av tre nya hallar fram till 2033 och ytterligare två under resterande delen av 30-talet.

Stigande förväntningar på välfärden bidrar till att efterfrågan inte bara ökar proportionellt med ökad befolkning, utan ökar mer än framräkning av nuvarande servicenivåer indikerar. Till exempel skapar Sveriges ratificering av barnkonventionen och dess §31 om barns och ungas rätt till lek, vila och fritid, en förväntan hos invånare att kommunens serviceutbud som vänder sig till barn och unga förstärks och inte prioriteras ner jämfört med kommunens obligatoriska åtaganden.

Specifikt behov som identifierats i samverkan med föreningslivet är en så kallad multihall med flera funktioner än en vanlig idrottshall. En multihall jämfört med en traditionell sporthall, kan möta ett bredare och mer flexibelt behov, där inte bara bollsporters behov tillfredsställs. En multihall ska kunna bokas även för andra typer av evenemang såsom mässor och föreställningar. Denna föreslås placeras vid Idrottens hus, på platsen för det gamla badhuset.

Eftersom upplevelsenämndens planering utgår ifrån yt- och kostnadseffektivt samnyttjande av idrottsfunktionerna, planeras endast nya hallar i anslutning till nya skolor. Eftersom en helt ny skola planeras i Enköpings tätort, med preliminär lokalisering nära Idrottens hus, föreslås idrottsbehovet mötas med den där planerade multihallen. Om skolplaneringen ändras, till exempel om skolan delas upp på två mindre enheter, behövs istället två idrottshallar. Om skola placeras med större avstånd från Idrottshuset, behövs idrottshall vid skolan, det vill säga behovet kan inte lösas med föreslagen multihall. Om ytterligare skola/skolor tillkommer i framtida planering, behövs även idrottshall till denna/dessa.

Enköping har profilerat sig som "lägerstaden Enköping". För att tillgodose övernattningsmöjligheter på så kallat hårt underlag i anslutning till större hallar vid cup- och lägerverksamhet behöver det planeras in vid nybyggnation av nya skolor för att tillgodose den politiska ambitionen med Lägerstaden Enköping. Detta görs exempelvis i nya Örsundsbro skolan. Samverkan med näringslivet behöver ske för att tillgodose behov av

andra former av övernattningsmöjligheter. Vandrarhem och/eller hotellverksamhet ingår inte i det kommunala lagstadgade ansvaret, men behovet kan hanteras genom åtaganden som kommunen väljer för att uppfylla sina mål och visioner.

Sammanvägd behovsbedömning

Idrottsfaciliteterna är viktiga för kommunens samhällsbyggnad, genom att bidra till trygghet och ge alla invånare bästa möjliga livskvalitet, i enlighet med kommunens mål och vision.

Med befintlig fullbeläggning i flera viktiga idrottsfaciliteter, och med hänsyn till prognostiserad befolkningstillväxt och planering av ny skolenhet, och antagande om stigande förväntningar på servicenivån, förväntas behovet av idrottslokaler att öka. Sporthallar lokaliseras till nya skolor, där möjligheten till samnyttjande med skolan bidrar till effektivt nyttjande av kommunens gemensamma resurser. Om skolan senareläggs, kommer även Multihall som planeras i koordination med skolprojektet, att senareläggas. Om fler skolenheter planeras, behöver planeringen av hallar anpassas med motsvarande antal. Behovet behöver följas upp i kommande befolkningsprognoser och skollokalplaneringen, för att säkerställa rätt antal hallar och för att precisera lämpliga färdigställandeår.

Lokalbehovsplanen beskriver vikten av stöd och bidrag till föreningar med allmänna samlingslokaler och att samverkan med näringslivet behövs för att tillgodose övernattningsbehov för "lägerstaden Enköping". Detta är viktiga arbetssätt, men ingenting som ingår i kommunens investeringsplan. Vandrarhem/hotell är en åtgärd som inte prioriteras i listan med projekt som föreslås som investeringar.

Förslag investeringsplan

Figur 21: Upplevelsenämndens förslag till lokalprojekt i investeringsplan avseende idrottslokaler**

IDROTTSFASCILITETER

TYP AV PROJEKT

PREL KLAR

STATUS PROJEKT

C-PAVILJONGEN, ENAVALLEN	Ersättning. Bibehållande av servicenivå.	2024-27	Projektering klar. Upphandling kan påbörjas.
PERSONALHUB & MASKINPARK, ÖRSUNDSBRO	Ersättning & kapacitetsökning. Bibehållande av servicenivå.	2024-27	Projekteringsfas.
VÄSTERLEDENS AKTIVITETSCENTER, IDROTT MM	Ersättning & kapacitetsökning. Bibehållande av servicenivå.	2026	Byggnation pågår.
UTVECKLING AV BAHCOHALLEN	Verksamhetsanpassning för högre divisioner. Ökad servicenivå i befintlig anläggning & myndighetskrav.	2024-27	Utredning tidigt skede / behovsanalys.
MULTIHALL (ALT NY SPORRHALL / FLER BOKNINGSBARA HALLAR)	Ny kapacitet . Verksamhetsanpassad för högre divisioner. Ökad ambitionsnivå.	2031*	Utredning tidigt skede / behovsanalys. Förstudie lokalisering av skola pågår. (Alt avser om skolplaneringen ändras.)

*Färdigställandeår enligt UN:s lokalbehovsplan, eventuell ändrad skolplanering kommer att påverka färdigställandeår, geografisk placering och antal hallar.

**Därutöver inkluderar UPN:s lokalbehovsplan åtgärder såsom bidrag till allmänna samlingslokaler och samverkan med näringslivet kring övernattningsmöjligheter. Dessa åtgärder är dock avsedda som alternativa arbetssätt till kommunens investeringar och ingår därför inte i tabellen ovan.

Administrativa lokaler

Nuläge

De administrativa funktionerna hos kommunens förvaltningar är för närvarande evakuerade till flera olika kontorslokaler inom Enköping tätort, sedan rivningen av det gamla kommunhuset. Ytan är idag cirka 9 000 kvadratmeter. Upphandling av ny inhyrning är genomförd och inflytt planeras till hösten 2025.

Flera av förvaltningarna har idag problem med närarkiv som är fulla. Kommunarkivet för långtidsförvaring av akter är idag utlokaliserat till Upplands Väsby.

Framtida behov

Ambitionen för det nya kommunhuset är att kommunen genom utveckling av digitala arbetssätt och med aktivitetsbaserad utformning av kontorsmiljön, ska minska den inhyrda ytan, trots ökat antal anställda kopplat till växande befolkning. Det nya kommunhuset ska ha flexibla, hållbara och attraktiva lokaler som stöttar möjligheten att arbeta samordnat i gemensamma processer och samtidigt vara kostnadseffektiva. Planering av etappvis inflyttning, inklusive avtalshantering med uppsägningar för befintliga evakueringslokaler, pågår.

Med en övergång till e-arkiv bedöms hanteringen av papper minska. Det är angeläget att gallring och digitalisering av närarkiv är genomförd på samtliga berörda förvaltningar innan inflytt i nya kommunhuset. Ingen utökad inhyrning planeras avseende närarkiv, utan hanteras som en verksamhetsfråga inom respektive förvaltning. Förvaltningarna behöver avsätta resurser inom sina respektive driftbudgetar för gallring och digitalisering under 2024 och 2025.

På längre sikt kan möjligheten att kommunarkivets nuvarande lokallösning ersätts inom kommunens geografiska räckvidd utredas, men i dagsläget är inget lokalprojekt ännu initierat av Kommunledningsförvaltningen.

Förslag investeringsplan

Figur 22: Beslutad investering avseende administrativa lokaler

ADMINISTRATION	PREL. KLAR	STATUS PROJEKT
NYTT KOMMUNHUS, INHYRNING	2025	Byggnation pågår.

Övriga verksamhetslokaler - Räddningstjänsten

Nuläge

Räddningstjänsten har sin verksamhet i äldre lokaler med bland annat arbetsmiljöproblem. En utredning av eventuell ny placering har gjorts, och baserat på inställelse- och utryckningstider samt bedömningen att kapacitetsbehovet inom överskådlig tid kan säkras i befintlig lokalisering, har slutledningen varit att verksamhetsanpassning och utbyggnad bör göras på nuvarande fastighet.

Räddningstjänsten har även önskemål om nya lokaler för undervisning vid deras övningsområde.

Framtida behov

Behovet är framförallt kopplat till arbetsmiljöfrågor och behov av funktionell undervisningslokal.

Verksamhetens bedömning är att behov kopplat till växande befolkning kommer att kunna mötas med föreslagna åtgärder.

Förslag investeringsplan

Figur 23: Räddningstjänstens förslag till investeringsplan

RÄDDNINGSTJÄNST	PREL KLAR	STATUS PROJEKT
RÄDDNINGSTJÄNST BEFINTLIG LOKAL	2024-27	Förstudie pågår.
RÄDDNINGSTJÄNST UTBILDNINGSLOKAL	2024-27	Förstudie pågår.

Förslag till lokalförsörjningsplan

Efter genomgång av förvaltningarnas lokalbehovsplaner, befolkningsprognos, mm, har följande prioritering gjorts:

Högst prioriterade projekt i budget 2024 är projekt där behovet härrör från lagkrav och säkerhet (det vill säga är så kallade ska-krav). Dessa projekt är nya förskolor och utökad grundskolekapacitet, ökad kapacitet med nya boenden i form av LSS-, särskilt boende och missbruksboende, samt hubbar för hemtjänst (det sistnämnda ur arbetsmiljösynpunkt). Avvikande prioritering:

- Förskolor; efterfrågan bedöms öka i mindre utsträckning under 20-talet än antalet planerade nya platser. Därför föreslås senareläggning av ett par kapacitetsutökningar.
- Grundskola, den nya grundskola som planeras i Enköping tätort ca 2031, kan utifrån nuvarande befolkningsprognos senareläggas. Notera att om de båda kapacitetshöjande projekten för Korsängsskolan och Bergvretenskolan inte genomförs, måste istället ny grundskola tidigareläggas till ca 2028. Idrottshall kopplad till skolplaneringen följer färdigställandeår för ny skola.
- *Ytterligare val / prioritering kan göras.* Vissa boenden som föreslås som investering kan ersättas med inhyrning. Men då blir driftkostnaden högre än om lokalkapacitet byggs av kommunen. Därför rekommenderas inte detta.

Därefter prioriterade projekt i budget 2024 är projekt som är lämpliga och starkt rekommenderas att genomföras för att möta växande befolkning och förväntningar på kommunal service, samt för att leva upp till kommunens målsättning om trygghet och gott liv för alla invånare (det vill säga är så kallade bör-krav). Projekt inom denna kategori är nytt gymnasium, renovering och verksamhetsanpassning av Joar Blå samt ett antal idrottsfaciliteter.

Ej prioriterade projekt är åtgärder som betraktas som kan-krav. Upplevelsenämndens åtgärdsförslag vandrarhem eller enklare hotell är inte ett lagstadgat kommunalt lokaluppdrag men kan hanteras genom dialog med näringsliv eller som ett åtagande kommunen väljer att göra, det vill säga är ett sådant kan-krav. Åtgärden hanteras som arbetsätt och prioriteras inte i kommunens investeringsplanering. De kvalitetskrav som verksamhetsnämnderna ställer exempelvis avseende hur stora enheter planeringen ska rymma, och hur dessa ska dimensioneras, är också kan-krav. Prioritering av dessa förutsättningar görs inte specifikt i lokalförsörjningsplanen utan inom varje projekt. Dvs i de olika beslutsskedena beställning av förstudie, VBU (verksamhetens beslutsunderlag), godkännande av förstudie och beslut om beställning att fullfölja projektet med programhandling och genomförande.

Projekt som planeras på längre sikt, med färdigställande efter 2033 och därför inte redovisas i tabellen som utgör själva lokalförsörjningsplanen (kursivt är senarelagt jämfört med ämnesnämndernas lokalbehovsplaner):

- *Rosens Förskola, centrala Enköping*
- *Enens Förskola, södra/östra Enköping*
- *Ny grundskola, tätort Enköping, samt samnyttjat idrottsbehov*
- Särskilt boende 3
- LSS boende D
- LSS boende E

Figur 24: Fastighetsavdelningen förslag till investeringar tom 2033, exklusive senareläggningar av projekt

ENHET	TOTAL KAP	ERSÄTTNING	KAP-ÖKNING	PREL KLAR	STATUS PROJEKT (SEPT-23)
RIPANS FÖRSKOLA, VÄSTRA E.	144	100	44	2025	Beslutad. Byggnation pågår.
STORSKOGENS FÖRSKOLA	144	120	24	2026	Beslutad. Upphandling pågår.
SKOLSTA FÖRSKOLA	120	67	53	2027	Beslutad. Upphandling vt-24.
NY FÖRSKOLA, ERSÄTTNING ENÖGLA	144	120	24	2028	Tillfälligt bygglov. Förstudie 2024.
SLOTTET, SALNECKE	120	60	60	2029	Förstudie 2024.
ÖRSUNDSBROSKOLAN, EVAKUERINGSPAVILJONG	275	275	0	2024	Tillfälligt evakueringslösning. Upphandling klar.
BERGVRETENSKOLAN, KÖK	Oförändrad	-		2025	Förstudie pågår.
NYBORG HUS C FÖR KORSÄNG	200	0	200	2025	Förstudie pågår.
NY GRUNDSKOLA, LILLSIDANSKOLAN	850	550	300	2026	Beslutad, Byggnation pågår.
ÖRSUNDSBROSKOLAN	760	500	260	2027	Beslutad,
SKOLSTASKOLAN (GAMLA FÖRSKOLAN)	50	0	50	2028	Förstudie 2024/25.
BERGVRETENSKOLAN	325	0	325	2029	Förstudie pågår.
HUMMELSTASKOLAN	100	50	50	2030	Förstudie 2024/25.
NY GYMNASIESKOLA	1600	1200	400	2024	Beslutad. Byggnation pågår.

SÄRSKILT BOENDE 1	80	80	2028	Tidigt skede, förstudie 2024.
SÄRSKILT BOENDE 2	80	80	2031	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
LSS-BOENDE ÅKERSBERG	6	6	2024	Beslutad. Byggnation pågår.
LSS-BOENDE A	6	6	2027	Tidigt skede, förstudie 2024.
LSS-BOENDE B	6	6	2030	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
LSS-BOENDE C	6	6	2033	Tidigt skede, förstudie ej påbörjad.
SJUKSKÖTERSKELOKAL			2024	Tillträde i början av 2024.
DAGLIG VERKSAMHET	1+1	Ja	2024	Avtalshantering pågår.
DAGLIG VERKSAMHET	1-4		2025	Avtalshantering pågår.
HEMTJÄNST ENÖGLA	Ja	ja	snarast	Osäker tidplan. Lokalsök pågår.
HEMTJÄNST GLÄNTAN	Ja	ja	snarast	Osäker tidplan. Lokalsök pågår.
MISSBRUKSBOENDE	5	5	2027-40	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
NY FRITIDSGÅRD I VÄSTRA ENKÖPING	Ja		2026	Upphandling pågår.
NY FRITIDSGÅRD I ÖRSUNDSBRO	Ja		2027	Återremitterad.
KULTURHUS JOAR, MUSEUM, TURISTINFO	Ja			Återremitterad.
LOKALUTRYMME FÖR BOKAUTOMATER		Ja	2028	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
LÅS & LARM FÖR ÖKAT SAMNYTTJANDE	-	-	2028-33	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
C-PAVILJONGEN, ENAVALLEN	Ja		2024-27	Projektering klar.
PERSONALHUB MM, ÖRSUNDSBRO	Ja	Ja	2024-27	Projekteringsfas.
VÄSTERLEDENS AKTIVITETSCENTER	Ja	Ja	2026	Byggnation pågår.
UTVECKLING AV BAHCOHALLEN		Ja	2024-27	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
MULTIHALL			2031	Tidigt sked, förstudie ej påbörjad.
NYTT KOMMUNHUS, INHYRNING	-	-	2025	Byggnation pågår.
RÄDDNINGSTJÄNST BEFINTLIG LOKAL	Ja		2024-27	Förstudie pågår.
RÄDDNINGSTJÄNST UTBILDNINGSLOKAL	Ja		2024-27	Förstudie pågår.